I. AGÎRBICEANU

DIN MUNŢI
ŞI DIN CÎMPII

EDITURA TINERETULUI — 1957

Copertă şi desene de N. SĂFTOIU

Din munți și din cîmpii

O serie de ani a apărut în Ardeal o revistă ilustrată, de o frumoasă execuție tehnică, cu un cuprins atrăgător și instructiv, cu multe pagini de bună literatură: Carpații, *revistă de vînat și pescuit. La cîțiva ani de la apariție introdusese rubrica:* Din munți și din cîmpii, *în care cititorii — cei mai mulți vînători și pescari — trimiteau, povestite sumar, întîmplări de ale lor sau fapte observate de ei din viața viețuitoarelor din munți și din cîmpii.*

Le-am citit totdeauna, cu mare plăcere: nu erau obicinuite povestiri vînătorești, în cari fantazia joacă adeseori un mare rol, ci fapte autentice pentru cari fiecare își lua răspunderea. Am crezut că ar fi potrivit să povestesc și eu unele dintre ele copiilor, și la îndemnul „Editurii tineretului", am așternut pe hîrtie cîteva.

I. Agîrbiceanu

VÎNĂTOAREA VULPII

Pădurarul Nicodim știe multe întîmplări din viața animalelor sălbatice, dar nu le povestește bucuros. Trebuie să te rogi mult de el și mai ales să ai la îndemînă două lucruri: o sticluță cu rachiu tare și un pachet de tutun.

De felul lui e un om tăcut și liniștit. Va avea acum peste șasezeci de ani; e înalt și uscățiv, cu mustața sură, groasă și îmburzoiată, încît abia-i încape sub nas, și cu niște sprîncene lungi și țepoase ca niște spini. Iarna-vara nu se desparte de căciulă și de flinta lui veche și hîrbuită, ferecată pe multe locuri cu sîrmă groasă.

Ai crede că e un om ursuz, dușmănos, după înfățișare, dacă nu i-ai vedea ochii buni, plini de pace, și dacă nu ai simți cum se desprinde din toată ființa lui o liniște care îți dă curaj să te apropii și să intri în vorbă cu dumnealui.

E pădurar de cînd se știe, căci și tatăl său, Gheorghe, tot pădurar a fost. Nicodim la pădure a crescut, unde își avea și casa.

Trăind tot prin singurătăți a intrat în el de copil liniștea pădurilor; s-a mulțumit să vorbească în gînd cu copacii și viețuitoarele pădurii și nu i-a fost urît niciodată singur.

Așa că vorba o pornește greu. Nu-i grabnic la povești vînătorești, ca alți vînători, iar cînd istorisește ceva se ferește ca de foc de minciună.

El zice că ar însemna să-ți bați joc de viețuitoarele pădurii dacă ai spune minciuni despre ele, și că lor nici nu le pare bine ca cineva, care le cunoaște isprăvile, să vorbească despre ele, cum fac mulți vînători care înfloresc adevărul cu destule minciuni, iar uneori ce spun sînt minciuni curate.

Nicodim spunea:

— Isprăvile viețuitoarelor din codru sînt săvîrșite în taină,și neștiute de oameni e bine să rămînă, pentru că uneori oamenii folosesc cunoașterea acestor isprăvi pentru a le putea vîna sau a le face altă supărare.

Astfel că dacă ai norocul să-l poți porni pe Nicodim la vorbă, poți fi încredințat că ce-ți va povesti el, e adevărul curat.

Cunoscînd din vorbele altora ce fel de om e pădurarul Nicodim, într-o zi, după ce am umblat hai-hui prin pădure și n-am împușcat nimic, l-am așteptat la

poalele pădurii, lîngă casa lui, pînă ce s-a ivit din tufişuri.

L-am mai întîlnit eu şi pînă atunci de cîteva ori, aşa că nu s-a mirat cînd m-a văzut. Venisem de puţină vreme doctor în satul de peste culme de care se ţineau pădurile de aici, şi cînd aveam vreme ieşeam cu puşca, mai mult pentru a mă desfăta de frumuseţile de sub soare decît pentru a vîna.

I-am dat bineţe şi el s-a oprit în faţa mea.

— Să trăiţi, domnule doctor, îmi răspunse el. N-ai întîlnit nimic în împărăţia noastră? N-am auzit nici o detunătură. De altfel ai venit tîrziu, şi gadinile pe vremea asta cam trag la soamne.

— Am ieşit şi eu aşa, să mai hoinăresc, să mai mă deşţepenesc, să trag sănătate din aerul ăsta curat şi proaspăt.

— De, dumneavoastră doctorii ştiţi ce e bun sănătăţii. Aer curat şi acum, n-am ce zice, dar dacă vreai dumneata să tragi aer de pe tărîmul celălalt, vino în zori de zi.

— Greu pentru mine, bădicule Nicodim; satu-i departe, iar bolnavii cam dimineaţa îl caută pe doctor, uneori şi noaptea. M-am gîndit eu că mi-ar plăcea să dorm o noapte aici la pădure, la dumneata, dar am văzut că, cu slujba mea, nu se poate.

Am şezut amîndoi pe iarba înspicată şi plină de miresme şi am încercat să abat vorba tot către vieţuitoarele pădurii.

Mai mult vorbeam şi întrebam eu, pădurarul se mulţumea cu răspunsuri scurte.

Din vorbă în vorbă am scos din sacul de vînătoare sticla cu rachiu şi două pachete de tutun de pipă.

— M-am gîndit că dumneata vii rar în sat și că nu strică o înghițitură de rachiu și un pachet de tutun aici în singurătatea în care trăiești.

— Foarte mulțămesc, domnule doctor, ți-a ieșit un sfînt din gură: chiar așa-i.

Nicodim destupă sticla, o duse la nas,o depărtă puțin privind-o în zare, și trase o dușcă. Scutură din cap și mai trase una, apoi, cînd era să o pună jos în iarbă, se răsgîndi și mai bău o dată.

— Strașnic rachiu, domnule doctor. Nu e din crîșmă?

— Nu! Mi l-au trimis părinții. Pe la noi sînt mulți pruni și oamenii fierb toamna rachiu de prune.

Pădurarul mai avea tutun în bășica lui de porc, dar desfăcu un pachet să-și îndoape pipa cu proaspăt. Începu a colbăi și fumul pișcător se mistuia repede în aerul limpede.

Am început să vorbesc despre o întîmplare din sat, petrecută cu vreo trei nopți înainte, la un vecin al meu. Cum i-a furat vulpea o găină, fără să o simtă nici om, nici cîne, numai urmele și le-a lăsat prin jurul cotețelor, că plouase de curînd.

— Vulpea? Păi vulpea e mare hoață, domnule doctor! Nici nu ți-ar veni să crezi! Dar ce ți-oi povesti eu acum, am văzut cu ochii mei!

Bucuros că i s-a deschis gura am început să ascult cu încordare. Înainte de a începe mai trase o gură de rachiu.

— Era într-o primăvară, domnule doctor, și eu umblam de mulți ani după un țap bătrîn, și nu puteam pune mîna pe el. În primăvara aceea am dibuit în ce poiană ieșea să pască în zori de zi.

La marginea poenii era un stejar crenguros, stufos foarte, și în el mi-am făcut un pătul din care să stau în aleș [1] la țap. Pe la marginea poenii, cam la cincizeci de metri de stejar am deslușit o cărare proaspăt bătucită prin iarbă. Am crezut întîi că a făcut-o țapul cel bătrîn, deși el nu ieșea în partea aceea, ci în dreptul stejarului în care mi-am făcut eu adăpostul. Am cercetat cărarea mai bine și am văzut o urmă mare de mistreț la marginea unei bălți la care ducea cărarea, și alături chindesite puzderii de urme mici. Stăi! mi-am zis eu: o scroafă cu purcei! Dacă n-o ieși țapul, o să am un purcel. Bate pușca mea pînă aici!

Poiana e hăt departe, pe la mijlocul pădurii. Cărarea cobora de pe un peptiș, din care, chiar la margine, lîngă poiană, ieșea din pămînt, singur, un colț de stîncă, înalt ca de doi metri.

M-am suit în stejarul meu la pîndă încă de cu seara. Îmi făcusem un culcuș bun în care mă puteam odihni ca într-un pat.

Am pîcăit din lulea pînă către miezul nopții, apoi mi-am pus-o în traistă. Voi mai fi ațipit cîte-o leacă, dar cînd s-a crăpat de ziuă eram cu pușca în mînă.

Stau eu și stau, aștept și iar aștept, și trag cu urechea la cel mai mic zgomot. Înțepenisem cu grumazul încordat între frunziș. Vedeam bine poiana cît era ea de mare.

Păliră stelele una după alta și țapul nu se ivea de nicăieri. Boarea dimineții adia dinspre pădure, din partea poenii pe unde trebuia să iasă țapul.

---

1. în aleș — la pîndă (n. a.)

Se stinse și cea din urmă stea, se iveau zorile și țapul nici gînd să se arate. Începură să se lumineze vîrfurile fagilor celor înalți de pe culme.

Oricît îl știam pe țap de prevăzător, nu putea să mă adulmece. Aveam vînt bun, cum spunem noi vînătorii. Mirosul de om nu putea trece peste poiană, ci-l ducea boarea dimineții spre partea cealaltă a pădurii. Ce să fie? Va fi ieșit în altă poiană? Să mai aștept?

Razele soarelui sulițau acum prin vîrfurile fagilor, nu mai aveam ce aștepta. Așa tîrziu nu iese în luminiș nici un țap tînăr, dar încă bătrînul meu, uns cu toate unsorile!

Mă pregăteam să mă cobor, cînd îmi veni în minte cărarea ce tăia poiana și ducea la baltă. Dacă n-a ieșit țapul poate va trece scroafa cu purcei, mi-am zis, și tot nu voi merge cu mîna goală acasă.

M-am hotărît, deci, să aștept cu pușca încărcată.

Și iar mai trece vreme și nu se arată nimic. Deodată, chiar cînd începui să-mi pierd răbdarea, iată că răsare din pădure o vulpe mare și merge încet, tot pe cărare, mirosind mereu. A mers pînă la baltă, a mai făcut odată drumul pe cărare și înapoi, și apoi s-a făcut nevăzută în pădure.

— Aha! mi-am zis eu, acum sîntem doi care am mînca carne de purcel. Credeam că vulpea s-a ascuns în desiș și așteaptă scroafa cu purcei.

Dar iat-o că se ivește iar! Dar ce duce în gură? Era ceva solid, întunecat, de mărimea unei găini bune. Ce-o mai fi și asta? A găsit vreun stîrv și se mulțumește cu atît?

Dar iată că nu intră în pădure ci se oprește lîngă colțul acela de stîncă, din marginea poienii, de care am pomenit.

Se oprește cu povara aceea în gură, se uită o vreme la înălțimea piciorului de piatră, și deodată văd că se adună, își încordează trupul, și dintr-o săritură fu în vîrful bucății aceleia de stîncă.

Stă ce stă, apoi sare jos cu lucrul acela mereu în gură. Iar se uită cercetător la vîrf, iar se face arc, și sare din nou pe piatra pleșuvă.

— Ptii! Ucigă-te toaca — mi-am zis eu mirat foarte. Așa ceva n-am mai văzut. Ce joc poate fi ăsta.

Vulpea sare iar în poiană, se odihnește o leacă, și saltă din nou pe stîncă. Apoi lasă ce avuse în gură acolo sus, și sare jos. Din cîteva salturi fu în pădure dar nu către baltă, ci la spatele bucății aceleia de stîncă. Și n-am mai văzut-o, n-a mai ieșit din desiș.

Nu mai înțelegeam nimic! De ce sărise vulpea de trei ori pe colțul acela de stîncă, cu ceva în gură? De uimire mi-am și uitat de scroafa cu purcei, și mă tot căzneam să înțeleg purtarea vulpii.

Nu peste mult timp văzui rîtul scroafei la marginea pădurii în dreptul cărării. Mirosea și ea în toate părțile, și își ivi din tufăriș trupul mare ca de dihanie. Mergea agale și după ea, în șir pe cărare, șapte purceluși tare vărgați cu dungi sure, să fi fost de vreo două-trei săptămîni.

Scroafa grohotea încet, și purcelușii după ea guițau ușor și rar.

Cînd să apuce pe cărare cel din urmă purceluș ivit din tufiș văd o flacără roșie că țîșnește din pădure, înhață purcelul, din două salturi ajunge la stana de

piatră, iar dintr-al treilea, cu prada în gură, e în vîrful colțului de stîncă.

La guițatul speriat al purcelului scroafa se opri, coama i se ridică în ceafă ca o perie, se întoarse fulgerător grohotind sălbatic și într-o clipă fu lîngă piatră. Tot grohotind și făcînd spume la gură se îniepta [1] să se cațăre pe stîncă, dar nu putea sări pînă deasupra și cădea mereu. Înconjură piatra încercînd să sară pe toate laturile dar nu putea ajunge la vulpe pe nicăiri.

Purceii guițau amarnic în jurul ei, și scroafa îi zvîrlea cu rîtul din calea sa, cînd pe unul, cînd pe altul.

S-o fi zolit așa mai bine de o jumătate de ceas, încerca să muște din stîncă, bătea grozav din colți, și de la o vreme văzui că erau roșii clăbucii pe care îi făcea la gură.

În toată vremea asta vulpea — cred că era un vulpoi bătrîn — ședea nepăsătoare, liniștită, în vîrful colțului de stîncă, iar purcelușul dintre colții ei scîncea tot mai încet, pînă ce de la o vreme nu se mai auzi.

Scroafa se mai învîrti o dată în jurul stanei de piatră, apoi, grohotind altfel, ieși în cărare, cu cei șase purcei în șir după ea, ajunse la baltă și se pierdu în cealaltă parte a pădurii.

Vulpea mai rămase un răstimp sus, apoi, cu purcelul în gură, sări sprintenă și dispăru și ea în pădure, în partea dimpotrivă.

Uimit mereu de minunăția asta cum încă n-am văzut, abia cînd mi-am luat arma s-o pun după cap

---

1. a se îniepta — a-și lua avînt la trîntă sau la o săritură. (n. a.)

și să cobor mi-am adus aminte că puteam pușca cu ușurință scroafa. Dar nu, scroafa nu, că avea purcei sugaci, dar unul din purcei mi-ar fi plăcut să-l duc acasă, să-l pună nevasta în frigare.

În poiană, lîngă colțul de stîncă, căzuse lucrul acela întunecat cu care sărise de trei ori vulpea în vîrful steiului.

Ce crezi că era, domnule doctor? O mică buturugă de lemn, cam de mărimea și greutatea purcelului! Ei, ce zici dumneata?

— Dacă nu mi-ai fi povestit dumneata întîmplarea văzută cu ochii dumitale, aș zice că este o poveste vînătorească. Dar știu că dumneata n-ai obiceiul!

— Nici nu se poate iscodi așa ceva, domnule doctor! Nu-ți poate trece prin minte atîta cumințenie din partea unei vulpi, oricît ar fi ea, de felul ei, înțeleaptă și vicleană. Așa ceva trebuie să vezi!

De mult va fi aflat ea cărarea pe unde trecea scroafa cu purcei, de multe ori va fi stat la pîndă să sară la unul. Dar n-a cutezat, a îngrozit-o dihania. A înțeles că întîi trebuie să-și afle un adăpost unde să nu o poată prinde scroafa, și după ce l-a aflat a făcut proba cum va sări cu purcelul. Poate a făcut proba asta cu trupina [1] și în alte zile.

— E limpede că aici e vorba de judecată, bădicule Nicodim, zic eu.

— Poate să fie judecată, poate să fie și numai mare viclenie, știu eu ce să mai spun? Ceva asemănător eu n-am mai văzut prin pădure ori pe cîmp. Nici cel mai mincinos vînător nu poate iscodi întîmplarea.

---

1. trupină — tulpină, buturugă, (n. a.)

Tăcu un răstimp, privindu-mă cu coada ochiului. Era mulțumit că am rămas și eu uimit de isprava vulpii, că nu mă mai puteam mira destul.

— Știi ce, domnule doctor? Dacă nu ești grăbit, aș zice să vii cu mine în casă, să îmbucăm ceva, și să-ți mai spun o întîmplare minunată. Zic eu: minunată, dar a fost groaznică!

— Nu-s grăbit, bădicule Nicodim, și vin bucuros. Parcă mă și încearcă o leacă de foame!

— Mie mi-a stîrnit-o rachiul ăsta minunat.

Ne-am ridicat amîndoi de pe pajiște și am intrat în casa pădurarului.

RĂZBUNAREA URSOAICEI

— De cînd ai venit dumneata la noi în sat, domnule doctor? mă întrebă pădurarul Nicodim, după ce ne-am prins foamea cu niște pîne cu brînză.

— Încă nu-i o jumătate de an, bădicule Nicodim.

— Dacă-i așa, se poate să nu fi auzit încă vorbindu-se de Dinu și de feciorii lui. Dar vei auzi de bunăseamă.

— Nu mai trăiesc?

— Nu. E mult de-atunci; feciorii lui ar fi de vrîsta mea. Da'de stîna de la Piatra Albă, ai auzit?

— Stîna de la munte? Am și umblat într-o zi pe-acolo. Frumoase și îmbelșugate pășuni, și niște brazi uriași, cu cetina neagră de verde ce-i. Și turmă mare și frumoasă de oi! De-a dragul să le păstorești.

— Aici au fost păcurari[1] Dinu și cei doi feciori ai săi: Savu și Nuțu. Erau toți trei niște oameni voinici cum nu s-au mai pomenit pe la noi. Nici cel mai înalt om din sat nu le ajungea decît pînă la mijlocul pieptului. Toți trei puteau bate o cetate. Nici de glumă să nu te fi strîns unul în brațe! Dar noroc că nu erau bătăuși. Erau romîni liniștiți și blînzi. Se vorbea c-au venit de prin Maramurăș. I-am cunoscut pe toți trei. Cînd m-am ridicat eu copilandru ei erau păcurari la Piatra Albă. Oile din tot satul erau aici într-o singură turmă, adică mînzările, oile cu lapte. Noatinii, sterpele, berbecii formau altă turmă, pe care o păstorea Nuțu, băiatul cel mai tînăr. Înainte de a se pripăși ei în sat oile formau trei turme, cu trei rînduri de ciobani, dar ei au spus că lor nu le trebuie alt păcurar la Piatra Albă. Băiatul cel mai mare, Savu, grija mînzările, iar Dinu vedea de rîndul stînii.

Eu mă împrietenisem cu toți trei; ani de-a rîndul, după ce m-am săltat din copilărie, mergeam singur la stînă și duceam sare la oi. Tot eu aduceam și cașii, partea noastră, acasă. De fiecare dată cînd urcam la Piatra Albă le duceam păcurarilor fiertură de zeamă acră cu carne de porc afumată, pe care mama o pregătea cu mare meșteșug: te amețea și numai mireasma ei.

Cei trei mă primeau totdeauna cu mare bucurie. După atîta mîncare de lapte, de jintiță, de urdă, de caș dulce și de brînză, o fiertură acră parcă îi răcorea.

1. păcurari — ciobani (n.a.)

Cînd eram de vreo douăzeci de ani, într-o duminică, pe la începutul verii, mă trimite tata în sat să cumpăr rachiu, pentru că lunea aveam cosași, vreo șase prieteni de ai tatii care îi ajutau în tot anul la cositul luncii de la poalele pădurii.

În crîșmă, singur la o masă, pe cine văd? Pe Dinu, păcurarul de la Piatra Albă. Pe masă, o sticlă cu rachiu și un păhărel, dar sticla era plină, rasă. Omul stătea cu cotul pe masă, cu capul răzimat în palmă. El să fie? Îmi părea îmbătrînit. Nu l-am văzut niciodată așa de întunecat.

În crîșmă nu mai erau alți oameni. Era vremea slujbei și creștinii erau la biserică.

Dinu privea întins în masă. Nu mă văzu. Vedeam bine că omul e supărat greu, dar nu m-a lăsat inima să ies fără să-i spun o vorbă. Apropiindu-mă de masa lui i-am dat binețe.

Dinu tresări, întoarse capul către mine, fără să-l ridice din palmă. O clipă văzui că nu mă recunoaște, apoi tresări iar și zise:

— Tu erai, Nicodime?

— Eu, baciule Dinu. Am venit să cumpăr niște rachiu că mîne avem cosași.

— Ești grăbit?

— Nu.

— Șezi dar să bem cîte-un rachiu.

Crîșmarul mai aduse un păhărel. Băurăm. După ce-și șterse, din obicei, mustața în două, cu mîna, zise:

— Eu am o treabă cu popa, și trebuie să aștept pînă iasă din biserică.

— Poate va ieși în curînd, zic eu.

— Nu, că abia a intrat în liturghie. Voiam să-l aflu acasă, pînă a nu merge la biserică, dar am întărziat.

Umplu păhărelele și mai băurăm cîte unul. Mă uitam mirat la păcurar: nici glasul nu-i mai semăna. Era răgușit și aspru. Din ființa lui se desprindea parcă un aer rece care mă pătrundea și pe mine. Începui să mă simt rău.

— Oare n-ar fi mai bine, baciule, zic eu, să mergem și noi la biserică? Eu n-am mai fost de mult, iar dumneata spui că ai o treabă cu popa. Și aici trebuie să-l aștepți pînă isprăvește cu slujba.

— Eu aștept aici. Am altă treabă cu popa.

Umplu iar păhărelele.

— Eu nu mai beau, bădicule Dinu, că mi-e prea mult.

— Numai ăsta. Și așa, am o rugăminte către tine.

— Rugăminte?

— Da. Am pentru mîne dimineață lipsă de patru feciori voinici.

— Aici în sat?

— Nu! La munte, la Piatra Albă. Nu-mi dădeam seama de unde a intrat de-odată în mine atîta frig. Poate din privirile, din glasul rece al păcurarului.

Am rămas mut de mirare.

— Poți veni și tu?

— Pot, baciule, da'...

Era să întreb: ce să facem patru la stînă? Dar mi s-a tăiat răsuflarea cînd am văzut ochii bădicului.

— Mai știu eu trei, tot voinici ca tine. Îi voi chema și pe ei. Dar să plecați decunoapte, la munte să putem fi în sat pe la ceasurile trei după amiazi.

— Şi pentru ce ai lipsă de noi, bădicule?

El nu răspunse, închise ochii şi stătu cîteva clipe ca mort.

— Să-l aducem pe Nuţu, oftă el cu glasul stins.

Trupul mi se umplu de fiori de ghiaţă. Mă furnica din toate părţile. Mă uitam prostit la păcurar.

— Cum? Pe Nuţu? reuşii să întreb.

— A murit Nuţu, măi Nicodime. Pentru asta trebuie să vorbesc şi cu popa.

El lăsă să-i cadă braţul drept greu pe masă; se răsturnă sticla şi săriră păhărelele, şi din piept îi scăpă un geamăt încît crîşmarul zvîcni de la tarabă şi alergă să vadă ce-i? Poate crezu că l-am junghiat eu pe păcurar.

Ridică sticla din care cursese jumătate din băutură, adună păhărelele de pe podea şi le puse pe masă.

— Mai adă un pahar, Achime, şi umple-le, îi zise, cu glasul muiat acum, Dinu. Să-i zicem „un dumnezeu să-l ierte", adause apoi, după ce birtaşul umplu paharele.

— Să-l ierte dumnezeu, dar pe cine? întrebă Achim cu păhărelul în mînă.

Ne oprirăm toţi trei cu braţele întinse, înţepenite parcă, cu păhărelele în mînă.

Dinu se uita cu ochii sticloşi şi nu mai spuse nimic.

— Pe Nuţu, bade Achime. A murit Nuţu sus la Piatra Albă, zic eu.

— Doamne sfinte! Cum se poate? Doar nu-i o săptămînă de cînd a trecut pe-aici. Era voinic şi sănătos ca un tun.

Şi crîşmarul şi eu uitarăm să mai bem, şi am pus păhărelele pe masă. Dinu rămase cu el în mînă, cu braţul întins, încremenit.

— A căzut în vreo prăpastie? Un fecior voinic ca el n-a putut muri aşa de azi pe mîne! Dumnezeu să ferească! Poate vreun trăznet? se cruci iar crîşmarul.

Păcurarul îşi săltă cojocul cînd pe un umăr, cînd pe celălalt şi mugi ca o dihanie. Îngheţarăm de spaimă şi eu şi crîşmarul.

— Trăznet a fost, Achime!

Eu şi cu Achim am început să batem la cruci.

Într-un tîrziu, crîşmarul îşi descleştă cu greutate fălcile şi zise:

— Ce mai păzeşte şi dumnezeu dacă lasă să cadă trăznetul pe un fecior nevinovat ca Nuţu. Că era mai curat ca o fată mare!

Păcurarul îşi puse şi el neatins păhărelul de rachiu pe masă.

— Că nu l-a trăznit dumnezeu, Achime, şopti omul.

— Dar, cine?

— Ursoaica!

Mi-a stat răsuflarea. Credeam că omul a înnebunit.

— Ursoaica? întrebă după o vreme crîşmarul... Şi cum? Ursoaica cu puiul? Cînd a trecut, de cîteva zile pe aici, mi-a spus că a prins un pui de urs.

— Mai bine de nu l-ar fi prins în veci! gemu păcurarul.

— Adică ursoaica cu puiul?

Dinu înclină din cap. Apoi puse mîna pe păhărel, îl ridică şi zise:

— Dumnezeu să-l ierte!

— Să-l ierte dumnezeu!

Şi-am dat toţi trei păhărelele peste cap.

Achim şezu cu noi la masă, după ce încuie uşa crîşmei.

— Măi bădiţă Dinule, da' ce spui dumneata e mare minune. Totdeauna am crezut că dumneata şi oricare din cei doi feciori, dacă aveţi un cuţit la curea puteţi răpune orice urs. Pe la noi nu s-au mai pomenit uriaşi ca voi.

Păcurarul oftă din adînc:

— N-a fost luptă dreaptă, Achime. A fost vicleşugul ursoaicei.

— Păi, cum?

Dinu privi prin crîşmă.

— Am încuiat. N-o să intre nimeni. Dar pînă nu iesă din biserică nu vine nimeni la crîşmă. Zici vicleşug? Cum?

— E o poveste lungă, Achime!

— Dacă ne-o spui, îţi mai uşurezi inima!

— N-o mai uşurez eu pînă nu va înceta să mai bată, zise omul şi se răzimă cu spatele de perete, că şedea pe o laviţă lîngă perete. N-am putut să nu mă mir cît era de spătos şi de voinic.

— Haida, Dinule, nu mai sta pe gînduri! Vei vedea că te vei uşura. Şi, apoi, tot va trebui să-i spui popii din ce i-a venit moartea!

Omul răsuflă din adînc.

— Mi-e frică să nu spuneţi că am visat. Aşa ceva nu am auzit să se mai fi întîmplat vreodată. Şi eu, doar, tot la munte am trăit şi am fost adeseori cu

domni mari la vînătoare de urși. Prin munții noștri nimeni nu știa potecile și bîrlogurile urșilor ca mine. Dar o întîmplare ca asta parcă ar fi o poveste. Eu însă nu spun decît adevărul.

Începu să se dezghețe păcurarul. Își căută luleaua, o îndopă cu tutun, o aprinse, și făcu semn crîșmarului către păhărele. Achim le umplu și mai închinarăm odată toți trei pentru hodina mortului — pe care eu însă nu-l puteam vedea mort să mă fi tăiat bucățele.

— Iată cum s-a petrecut nenorocirea, începu Dinu. Azi e săptămîna, seara, cînd s-a întors Nuțu cu sterpele de la păscut, aduce un pui de urs subsoară și-l pune pe cojoc în stînă. Cînd am isprăvit eu și cu Savu de muls mînzările și intrăm în stînă, vedem puiul făcut colac pe cojoc. Era abia cît un cățelandru. La mirarea noastră Nuțu a început să rîdă.

— Nu vă place?

— Ba ne place, zic eu, dar nu știu ce vei face cu el. E încă sugaci.

— Îl voi învăța să bea lapte.

— Hm! Nu va fi așa de ușor cum crezi tu.

— Dacă nu, îl duc de unde l-am adus.

— Și de unde l-ai adus?

— Dintr-un smeuriș. Se pierduse, se vede, de mamă-sa.

— Așa crezi tu că s-a pierdut! Ursoaica știe unde l-a lăsat, și va veni să-l caute!

— Tocmai bine! Dacă nu va vrea să bea lapte îl duc înapoi în smeuriș și îl va afla.

— Păi tu crezi că ursoaica va aștepta cîteva zile pînă îl vei duce tu înapoi? Ea îl va căuta încă azi,

în seara, în noaptea asta. Rău ai făcut, Nuțule, că ai adus puiul aici.

— Dar ce, tată, crezi că va da năvală peste noi să-și mîntuie puiul?

— Nu va da năvală că facem focuri în jurul stînei și avem opt cîini. Dar ursoaica va încerca de bună seamă. Cunosc eu năravul urșilor mai bine ca tine! Rău ai făcut că ai adus puiul.

— Dar e așa de drăguț, tată! Las' să-l cresc și poate să-l îmblînzesc.

— Ce să mai zic? Am văzut că lui Nuțu i se scurg ochii după pui. Îi luă și Savu apărarea:

— Lasă-l să facă o încercare, tată.

— Măi băieți, sînteți feciori mari acum, dar tot în mintea copiilor ați rămas, zic eu și mi-am căutat de treabă.

— Încă în noaptea aceea au bătut cîinii ceasuri întregi ca la dihanie. Aveam și focuri aprinse.

— Nu v-am spus? Ursoaica a și început să-și caute puiul. După miros a venit pînă în apropierea stînei...

— N-ar' decît să vie! zise Nuțu și se duse cu ulcica cu lapte la puiul de urs. Ce va fi făcut, ce va fi dres, dar în trei zile ursulețul se învățase cu laptele și părea că nu-l mai poate sătura. Pînă joi seara ursoaica venea în toată noaptea dar cîinii și focurile aprinse nu o lăsau să se apropie de stînă. Cîinii, din noapte în noapte, lătrau tot mai înfuriați. Vineri eram singur la stînă. Nuțu era cu sterpele la păscut. Savu cu mînzările. Cîte-un cîne plecase cu ei — șase rămaseră, ca de obicei, la stînă.

În crucea amiezii aud deodată o hărmălaie asurzitoare de cîini la marginea pădurii, apoi un chelălăit înfricoșat, și mă trezii cu cîinii izbindu-se în ușa stînii, unde eu fierbeam jintița. Deschid ușa, cîinii năvălesc înăuntru, iar eu rămîn stană de piatră. O ursoaică,

mare cît o nătăvală[1] venea spre colibă în două picioare învîrtind o prăjină puternică, lungă de vreo trei metri, cu care deșelase vreo patru cîini. Cînd mi-am dat seama ce are de gînd, mi s-a ridicat părul vîlvoi în cap și am tulit-o la fugă. Nu voi fi făcut nici cincizeci de pași și aud în spate o detunătură groaznică. Mă opresc, privesc înapoi: stîna nu mai era nicăieri: cîinii trecură ca fulgerul pe lîngă mine, și cei deșelați. Ursoaica dărîmase stîna, cu prăjina, de bună seamă. La așa minune am încremenit locului, și numai ce o văd pe ursoaică cu ceva subsoară. Mă uitai mai bine: era puiul de urs. Ursoaica ducea și prăjina cu ea, și din cînd în cînd se oprea și privea înapoi. Apoi dispăru în pădure...

Voi fi stat vreun ceas fără să mă pot mișca, și cîinii începură să se apropie de mine. Doi mai ales erau deşelaţi rău, se tîrau pe labele dinapoi, și avui putere să mă întreb cum au putut și ei să fulgere pe lîngă mine mai înainte cînd au fugit în pădure. Cîinii chelălăiau încet și acum și se gudurau pe lîngă mine, frecîndu-mi-se de picioare.

Mă gîndii că mă pot întoarce, nu mai vedeam nici o primejdie să se mai apropie ursoaica.

Unde fusese stîna era acum o dărîmătură de bîrne, de scînduri, amestecate cu cașii care fuseseră pe poliță. Căldarea cu urdă era răsturnată, și pe jos plin de urdă și de zăr.

Ce să mă știu face? Pînă-mi vor sosi feciorii cu oile mai era vreme. Începui să aleg bîrnele, scîndurile, să le sortez, să adîncesc cu hărlețul gropile din care

1. nătăvală — dihanie informă (n. a.).

se prăbușiră stîlpii stînei, să le am toate gata ca să putem ridica iar pereții stînei, cît ce-mi vor fi sosit feciorii. Nici nu știu cum a trecut după amiaza și ce am făcut. Mirarea de ceea ce am văzut mă tîmpise. Cînd au sosit Savu și cu Nuțu n-au putut crede ce-au văzut cu ochii și ce le-am povestit eu. Dar n-au avut ce face, au trebuit să-mi ajute și în vreme de vreo trei ceasuri am înfiripat stîna. Nu ne-a trebuit nici o cină vineri seara, nici n-am închis vreunul ochii toată noaptea.

Cînd a pornit Nuțu cu sterpele la pășune sîmbătă dimineața, i-am zis:

— Grijește, Nuțule, fii cu ochii în patru! Ia cu tine toți cîinii sănătoși.

— Da' ce? Mai trebuie să-i port grija ursoaicei? Doar și-a luat puiul, ce să mai aibă cu mine?

— Ascultă ce-ți spun eu! Ursoaica e răzbunătoare și de bună seamă te cunoaște după miros. Poate că și în zilele trecute te-a adulmecat. I-ai ținut în brațe puiul în toată ziua, și mirosul lui ți-a rămas în haine. Bagă de seamă! Ascute-ți bine cuțitul!

Nuțu a început să rîdă.

— Doamne, tată! Doar ursul nu-i om să se gîndească la răzbunare! Și-a luat puiul și acum s-a liniștit.

— Tu bagă de seamă și fii cu ochii în patru și ține cîinii pe lîngă tine! De la o ursoaică ce a fost în stare să se apere de cîini cu prăjina și să răstoarne stîna în amiaza mare, te mai poți aștepta și la altele!

— Bine, tată, bine, cuțitul mi l-am ascuțit și duc patru cîini cu mine!

Și a pornit cu oile la pășune. Nu-mi trecuse încă zăpăceala în care căzui, și toată ziua de sîmbătă,

toată ziua de ieri, am fost ca bătut. Mă tot lua cu spaimă cînd îmi aduceam aminte cum venea ursoaica, tot învîrtind prăjina ei, către stînă.

Savu sosi cu mînzările la vremea sa și începurăm mulsul. Nuțu întîrzia. Se înnopta și nu mai sosea. Isprăvirăm de muls, și el tot nu se mai arăta. Într-un tîrziu, auzim clopotele cunoscute. Mi-am făcut cruce și am zis: Doamne mulțămescu -ți. Turma de sterpe sosi, și cei patru cîini în urma ei, dar Nuțu nicăiri. Așteptăm noi, eu și Savu, așteptăm. Nuțu nu se ivea de nicăiri. Înnoptase de tot.

Savu s-a dus pînă la marginea pădurii și a început să-l chiue. Nimic! A luat cornul și i-a dat glas cu răsunet prelung. Nimic! Numai noaptea și liniștea de nepătruns a munților.

— Tată, eu iau cîinii și mă duc să-l caut, zise Savu, luîndu-și și o secure la subsuoară.

— N-ai unde să-l cauți acum pe noapte. N-avem ce face pînă în crăpatul zorilor.

Mă răcisem tot. Simțeam nenorocirea ce s-a abătut asupra noastră.

Înainte de zori am pornit azi dimineață cu Savu. Știam locul de pășune pe unde obicinuia Nuțu să ducă sterpele...

Am trecut din plai în plai, din poiană în poiană și cînd a început a se zări ne oprirăm între niște brazi. Înaintea noastră, la vreo douăzeci de pași, se vedea la trupina unui brad o grămadă neagră. Și cînd am ajuns acolo ce credeți că am văzut? Ursoaica cu cuțitul lui Nuțu înfipt în inimă, și în brațele ei Nuțu cu pieptul sfîrmat, lat ca o scîndură, cu ochii neînchiși plini de groază...

Am văzut că totu-i sfîrşit, încă de ieri, şi am încercat să înţeleg cum s-a petrecut nenorocirea... Nasul ursoaicei era întreg încrestat, străpuns de cuţit. La trupina bradului era aruncată traista lui Nuţu. Hm! Zic eu. A aruncat-o pentru a se putea urca mai uşor în brad. Se vede că ursoaica l-a adulmecat şi l-a pîndit de aproape, şi s-a aruncat deodată din ascunziş asupra lui Nuţu, încît el, speriat de arătarea uriaşă, a mai putut avea un singur gînd: să se caţăre în brad.

Mă apropiu cu Savu de brad şi pipăim urmele ghiarelor sălbăticiunii. Coaja era sfîrtecată adînc. S-a urcat deci, după el. Aşa înţelegeam cum nasul ursoaicei era întreg încrestat de cuţit. Se vede că pe măsură ce ursoaica se apropia de Nuţu el o înţepa în bot cu cuţitul şi se urca şi mai sus.

Dar cum să junghie ursoaica în inimă dacă ea îl ajungea numai cu botul? Era de neînţeles!

— Sui în brad, Savule, să vezi pînă unde s-a urcat ursoaica, zic eu. Trebuie să aflăm ce s-a petrecut aici.

Savu se urcă în brad şi cînd ajunse dinsus de mijlocul lui se opri şi îmi strigă: „Mai în sus nu mai sînt zgîrieturi. Coaja-i netedă, deşi aici e cu mult mai subţire." „Coboară-te", i-am strigat eu. Apoi am început să chibzuim amîndoi, ce s-a putut întîmpla şi cum? Tot uitîndu-ne în jos şi în sus în brazi, numai ce-l aud pe Savu că zice: „Tată! Uită-te la bradul vecin, e cu vîrful rupt! Oare cum i se va fi rupt?"

Ne apropiem de bradul care era la doi paşi de cel cu zgîrieturile şi ce să vedem? Zgîrieturi adînci şi pe scoarţa lui. Era un brad mai tînăr cu coaja mai

subțire și urmele ghiarelor se vedeau proaspete de tot. Ce-o mai fi și asta? ne mirăm noi. „Vreau să văd pînă unde s-a urcat pe bradul ăsta", zise Savu și îndată se aburcă în el. Nu s-a oprit decît la vîrful rupt al bradului. „Pînă aici a venit bala cea spurcată", mi-a strigat el. „Cu mult mai sus decît pe bradul celălalt. Aici a ajuns de-asupra lui Nuțu! Uite,tată, crengi din bradul rupt au ajuns pînă în cel în care era Nuțu!"

Am înlemnit amîndoi de același gînd: cînd a ajuns ursoaica în bradul al doilea de-asupra lui Nuțu l-a aplecat, a sărit în cel dintîi și a rupt și vîrful bradului cu greutatea ei. L-a îmbrățișat pe Nuțu și s-au prăbușit amîndoi din bradul cel dintîi, la trupina lui. Jos, pînă nu i-a sfărîmat pieptul, Nuțu tot a mai avut putere s-o junghie!

Savu s-a coborît, ne-am chibzuit amîndoi și am înțeles că numai așa s-a putut întîmpla nenorocirea. Ursoaica a înțeles că în întîiul brad nu-l poate apuca cu brațele, pentru că Nuțu o împungea mereu cu cuțitul. Poate că nici nu mai putea răbda înțepăturile care sîngeraseră bradul, și atunci s-a gîndit la vicleșugul ăsta nemaipomenit... Iată ce s-a petrecut, oameni buni, și nu este alt tîlc, deși pare o poveste.Dar cine nu crede să vină la Piatra Albă să vadă ursoaica. E tot la trupina bradului. Pe Nuțu l-am adus cu Savu în stînă, și l-am acoperit cu cetini. Cînd am venit cu el am aflat cîinii urlînd în ocol. I-am închis cu oile, căci nu le puteam lăsa singure,altfel l-am fi aflat mai în grabă pe bietul Nuțu...

Păcurarul Dinu tăcu, își închise ochii. De printre gene începură să i se scurgă pe obraji lacrimile.

Crîșmarul și cu mine am rămas prostiți și de mirare și de durere.

Nu ne-am mișcat nici unul pînă nu au început să tragă clopotele de ieșire. Badea Achim se ridică parcă în vis și descuie ușa... Nu peste mult începură să intre oameni în crîșmă. Se ridică și Dinu desprinzîndu-se parcă dintr-o stană de piatră.

— De-acum va fi ajuns și părintele acasă. Mă duc să-i vorbesc căci mîne după amiază trebuie să facem înmormîntarea. Aș vrea să-l prohodim în biserică, cum e obiceiul pe la noi. Oare se va putea?

— Cum să nu se poată? răspunse crîșmarul. Așa o moarte năprasnică!

— Și nu uiți, Nicodime, ce ți-am spus?

— Vai de mine, cum să uit? Dar cine-s ceilalți trei feciori, la care te gîndești? Spune-mi-i că o să vorbesc eu numaidecît cu toți trei, să nu mai alergi dumneata.

— Bine va fi, dar pot eu să fiu încredințat că veți veni?

— Cum mă vezi și cum te văd, bădică Dinule.

El îmi spuse numele celor trei feciori, și porni la popa. Băutura rămase pe masă...

Ce să-ți mai spun, domnule doctor? Înainte de răsăritul soarelui am fost toți patru la Piatra Albă, l-am văzut pe Nuțu cu pieptul zdrobit, zăcînd pe patul de cetină. Am mers, călăuziți de Savu, și am văzut și ursoaica înjunghiată și urmele ghiarelor ei pe cei doi brazi, și vîrful rupt al celui de al doilea. Avea dreptate badea Dinu: altfel nu s-a putut întîmpla nenorocirea. Toate dovezile erau aici... Dar să-mi spui dumneata: Ce minte a lucrat aici? Căci

o minte a lucrat, mai mult ca la întîmplarea cu vînătoarea vulpii.

— Mintea ursoaicei, vezi bine. Dar întîmplarea e nemaipomenită. Puțină lume o va fi crezut!

— Ba a crezut-o tot satul și satele vecine. Mulți s-au dus să vadă ursoaica și cei doi brazi. Stîrvul a rămas lîngă trupină pînă l-au dat gata lupii și vulpile. Nimeni nu s-ar fi gîndit să despoaie blana ursoaicei pentru nimic în lume...

SĂRACII GRAURI!

În după amiaza aceea de la sfîrșitul lui septembrie stăteam de vorbă cu pădurarul Nicodim, la poalele pădurii. Era un cer senin, înalt și aerul călduț încă. Din vreme în vreme pe deasupra luncii și a costișii se învîrtejau cîrduri de grauri, se înălțau, se coborau într-un vuet aspru de aripi.

— Se pregătesc și ei de ducă, zise pădurarul. Și bine fac, mai bine mai curînd decît prea tîrziu. Căci iată ce-au pățit într-un an niște grauri întîrziați.

Și pădurarul Nicodim îmi povesti:

Vara a fost ploioasă și răcoroasă. S-au făcut grîne bune, porumbul a crescut înalt, a rodit frumos, dar la începutul lui septembrie era încă în lapte. Oamenii se temeau că nu se va coace, și priveau îngrijorați cerul, mereu înourat. Dar pe la mijlocul lunii, norii

s-au rupt în două, chiar deasupra satului, s-au făcut în grabă nevăzuţi şi a rămas senin, curat, umed parcă, din zare în zare.

S-a pus o toamnă lungă şi caldă care a ţinut pînă la mijlocul lui decembrie. Nici un strop de ploaie, numai noaptea rouă ca vara, iar cu începutul lui noiembrie brumă în loc de rouă. Dar bruma uşor, nu ardea pajiştea. Otava s-a uscat înmiresmată, iar porumbul s-a copt bine.

Aproape toate feliurile de paseri călătoare au plecat mai tîrziu de pe plaiurile noastre, iar vreo cîteva stoluri de grauri, înşelaţi de toamna lungă şi călduţă, s-au învîrtejit deasupra hotarului nostru pînă i-a apucat zăpada şi gerul venit pe neaşteptate în a doua jumătate a lui decembrie.

Şi, în două-trei zile, ne trezim cu paserile sure, pestriţe, că au dat năvală în sat. Zăpada se pusese în strat gros, şi pe urmă se pusese ger.

— Săracii grauri! ziceau sătenii, ce se va alege de ei?

— Cine ştie cum s-au înşelat!

— Cum a fost vara ploioasă şi răcoroasă, vor fi crezut că abia în toamnă a început vara.

— Mirare, totuşi! Ei, ca toate paserile care nu iernează pe la noi, au un simţ care nu-i minte, şi le spune cînd a bătut ceasul de plecare.

— Se pare că ăstora nu le-a spus. Poate sînt nişte pui întîrziaţi, şi mai mult le-a ars de joacă cînd a început vremea frumoasă.

Pe cîmp nu mai aflau nimic de mîncare şi au venit în sat. S-au strecurat, fără nici o teamă, prin şuri, prin podurile caselor, prin coşare, căutînd grăunţe. Pe-aici şi dormeau.

Ziua umpleau tufele de soc pe care mai rămaseră bobițe negre, pe vițele sălbatice care se cățărau pe streșinile caselor, și ciuguleau roada ascunsă pe sub frunze tari, ce nu căzuseră încă.

Din zi în zi păsărelele pestrițe erau tot mai blînde, cu penele tot mai îmburzoiate de frig. Intrau în cămări, în tindă, pe ușa deschisă, și se temeau tot mai puțin de om.

Copilașul meu de trei anișori se scula, cu noaptea în cap, și plîngea să-l îmbrăcăm și să-l ducem la fereastră să vadă *păsălelele*. Chiar pe dinaintea ferestii trecea o viță groasă sălbatică pe care mai erau boabe răzlețe.

Nu-și mai lua ochii de la graurii ce ciuguleau, din zi în zi mai osteniți parcă, bobișoarele roșcate ori negre. Copilul părea că nici nu mai răsuflă: nu m.i văzuse păsărele atît de aproape. Dacă ar putea duce mîna prin geam, le-ar prinde!

Cu nasul turtit de sticla rece privea întins, înlemnit. Văzuse că dacă se mișcă, graurii fug.

Dar plăcerea aceasta nu ținea mult. Graurii, cîte trei-patru, ciuguleau, treceau și veneau alții. Apoi în ziua aceea nu mai venea niciunul, pentru ca în cea următoare să vină iar, poate alții, să caute hrană.

Într-o dimineață nu se mai arătă nici un graur; zadarnic zgăură[1] Ionică la geam. Nici a doua, nici a treia zi nu se mai ivi nici unul. Ciuguliseră toate boabele.

Ionică, înecat în suspine, mă întrebă de ce nu mai vin *păsălelele*.

---

1. a zgăura — a privi întins și nemișcat. (n. a)

— S-au dus la pădure, Ionică.
— De ce s-au dus?
— Acolo-s ele acasă.
— Şi acolo au ce mînca?
— Dacă-s acasă, cum să nu aibă?
— Şi nu li-e *flig*?
— Nu, Ionică. Au cuiburi.

Nu l-am minţit pe copil: stolurile de grauri s-au dus în pădurile de pe celălalt tărîm. S-a pus un ger straşnic şi au îngheţat flămînzi prin poduri, prin şuri, pe sub streaşinile gardurilor. Trupşoarele lor făceau şi ici şi colo pete pe zăpadă. Pe alocuri aflai numai pene: cum erau amorţiţi de frig, au căzut uşor pradă ulilor.

Oameni din sat, şi mai ales flăcăieşi, au făcut ghilţuri din păr de coadă sau coamă de cal, şi alte curse, şi, ademenindu-i cu seminţe de cînepă, au prins cu zecile, şi... s-au înfruptat în postul Crăciunului cu tocană de pui!

— Ce faceţi, măi blestemaţilor? se mirau bătrînii. Nu-i păcat să prindeţi aşa paseri folositoare?

— Nu le-am prinde, moşule, dar şi aşa îngheaţă: mor de frig şi de foame, ori le prind ulii. Vara, cine prinde grauri cu ghilţul?

Aveau şi ei dreptate.

Eu nu i-am înfruntat, dar tot i-am ars două palme lui Dinu, băiatul meu cel mai mare, pe care l-am prins în cămară împletind şi el un ghilţ din păr de cal...

Înainte de a se rări graurii am aflat într-o dimineaţă în şură doi cu penele îmburzoiate, aproape îngheţaţi. I-am pus într-o lădiţă pe care am acoperit-o cu o ţolică şi i-am adus în grajd. Le-am pus

apă într-o ulcică și sămînță de cînepă și de floarea soarelui. Nu știam dacă vor trăi sau nu, și n-am spus copiilor nimic.

După trei zile am văzut nu numai că sar prin lădiță, ci au și mîncat toată sămînța de cînepă.

Dacă am văzut așa, mi-am adus în casă scîndurele și lați, firezul, ciocanul și cuie mici și m-am apucat de lucru.

Afară era ger cumplit. Geamurile erau înflorite de frunze ciudate de ghiață.

Ionică nu se mai mișca de lîngă mine.

— Ce faci cu *scîndulicile*, tată?

— Fac eu ceva!

Dinu, cînd văzu că se înfiripă o colivie, bătu în palme.

— Eu știu ce faci, zise el vesel.

— Tu vei ști că ești mare.

— Ce face? îl întrebă Ionică.

Dinu se uită la mine.

— Să-i spun, tată?

— Spune-i!

— Tata face o colivie pentru paseri. Uite, acuși e gata și ușița!

— Da'... nu mai sînt *păsălele*, se strîmbă a plîns Ionică.

Dinu mă privi întrebător.

— Nu mai sînt, dar poate vor mai veni.

Cînd am isprăvit am adus lădița din grajd și cu băgare de seamă am prins pe cei doi grauri și i-am închis în colivie.

Dinu bătu iar din palme și începu să sară într-un picior în jurul coliviei. Ionică nu-și mai lua ochii de la grauri.

— Sînt *păsălele*, zise el, cu fața luminată de un zîmbet larg.

— Grauri, măi Ionică, se repezi Dinu.

Le-am povestit cum i-am aflat aproape înghețați în șură și cum i-am ținut pînă acum la căldură în grajd.

Le-am pus apă și semințe în colivie și colivia am atîrnat-o de un cui în grindă.

Graurii erau blînzi acum și începură îndată să ciugulească din semințe.

N-au trecut patru săptămîni și într-o zi Ionică îmi spuse, cam înfricat, dar cu voie bună:

— Tată, *păsălelele* știu cum mă cheamă și pe mine și pe Dinu.

— Nu mai spune!

— Așa-i, tată, vorbi și Dinu cu mare mirare. Mie-mi spun Dinu, și lui Ionică, — Nică de cîte ori venim de-afară.

— Păi așa-i spune și mamă-ta și bunica. De cînd ați auzit?

— De vreo trei zile, dar n-am cutezat să-ți spunem. Credeam că vorbește cineva pe care nu-l vedem.

Cum a fost mereu ger cei doi copii au stat mai mult în casă, și se strigau mereu pe nume, făcîndu-și jocurile sub colivia atîrnată de grindă. Dinu, urcat pe un scaun, le dădea în toată ziua de mîncare și apă, iar Ionică îl bătea mereu la cap să grijească la ușiță să nu-i scape graurii.

Am văzut că copiii au spus adevărul. Știam că graurii pot învăța din auzite cîte-o vorbă repetată mereu în casă.

Copiii nu se putură destul mira.

— De, zic eu, graurii au și ei minte. Se spune că dacă le tai ceva sub limbă, — dar eu nu știu ce, — pot învăța să spună mai multe vorbe din ceea ce aud prin casă.

Către primăvară graurii începură să fluere cu întorsături, și erau tot mai neliniștiți în colivie. Cînd se încălzi și începură să se rotească prin văzduh stoluri de grauri veniți de la miază-zi pe unde au iernat, cei din colivie începură să bată și să se izbească cu aripile de pereții coliviei.

Nu mai fluerau. Nu-i mai strigau pe nume pe copii. Cînd nu se zbăteau să iasă, stăteau ghemuiți pe bețișorul din colivie. Nu se mai grăbeau nici la mîncare.

Copiii nu știau ce să creadă. Se temeau că s-au îmbolnăvit și că or să moară.

— Sînt chiar bolnavi, zic eu, și nu-i putem vindeca decît dacă le dăm drumul în primăvara de afară, să ajungă între graurii care s-au întors la noi.

Acum se îmbolnăviră și copiii de părere de rău.

— Eu nu spun să-i slobozim, dar vor muri închiși aici, cînd toate neamurile lor se bucură de primăvară. Păcatul va fi al vostru, nu al meu.

Copiii tăcură vreo trei zile cu ochii la grauri. Aceștia aproape că nu mai ciuguleau la semințe.

— Dă-le drumul, tată, zise Dinu.

— Da *oale* mai vin *îndălăpt*? suspină Ionică.

— Dacă ați grijit bine de ei poate că se vor întoarce cînd va da frigul. Dacă nu, vom fi noi harnici să prindem alții colo spre toamnă.

O vreme rămaserăm toți trei tăcuți.

— Ce se vor mira ceilalți grauri cînd îi vor auzi pe

ai noștri strigînd: Dinu și Nică! zise bucuros copilul cel mai mare.

— Ne *vol stliga*? întrebă— mai prinzînd curaj — Ionică.

— Păi cum! că dacă nu, uită să vorbească.

Încă în ziua aceea am scos din colivie pe cei doi grauri; pe unul i l-am dat lui Ionică, pe celălalt lui Dinu și am ieșit în curte.

— Eu număr pînă la zece. Cînd voi spune zece, dați-le drumul.

Vedeam și simțeam cît le pare de rău copiilor, dar ei ascultară. Graurii zvîcniră din mîinile lor într-o zbatere aspră de aripi, și îndată îi înghiți văzduhul albastru spre pădurile satului.

Cînd mi-am întors capul, pe obrăjorii lui Ionică curgeau lacrimi tăcute. Dinu strîngea tare din buze.

PĂRINȚI VREDNICI

În după amiaza aceea vorbirăm o vreme, eu și pădurarul, despre grija părinților față de copii. Ca doctor al satului nu prea eram mulțumit cum își îngrijesc femeile copiii mici.

Pădurarul Nicodim se cuibări mai bine pe lavița din curte, își umplu pipa cu tutun adus azi de mine, și după ce colbăi de cîteva ori, începu:

— Am zis eu că sînt animale și paseri care îngrijesc mai bine de puii lor. O să-ți spun o întîmplare. Într-o zi de vară, așa către amiază, mă trezesc cu Dinu că iasă din pădure și se apropie în silă de casă. Făcea cîțiva pași și iar se oprea. Părea că se împiedică mereu de ceva. Vedeam că-și duce mereu mîna la obraz și se pipăie. Cînd a ajuns la fîntînă văd că se spală pe obraz. Ce va fi avînd, că doar s-a spălat

de dimineață? Pleacă de la fîntînă și vine tot așa de încet, pe pipăite, cu popasuri. Și tot mereu își ducea mîna la obraz și după ce o lua se uita la ea. Ei, comedie, zic eu, ce va fi avînd? Poate l-au înțepat niște viespi!

Iacătă-l la cîțiva pași de mine: avea pe obrajii amîndoi zgîrieturi adînci care sîngerau și acum. Zadarnic tot încercase pe drum să oprească sîngele. După grumazi avea traista cu care plecase după bureți, goală de tot.

— Da' ce? Ai dat peste vreo mîță sălbatică? zic eu. I se vedeau încă urmele lacrimilor în ochi.

Nu-mi răspunse. Mi se părea tare rușinat.

— Ori ai intrat prin tufișuri rele după bureți? Văd că vii cu traista goală. N-ai aflat?

El clătina din cap, fără o vorbă. După un răstimp, ridică ochii la mine:

— Tată, n-am apucat să merg după bureți!

— Dar ce-ai făcut?

— Am știut eu de mai de mult un cuib de gaițe. L-am găsit cînd nu erau decît ouăle în el. Știam că au ieșit puii de cîteva zile; îi tot lăsam să mai crească, fiindcă voiam să iau și eu doi să-i pun în colivie. Tare-mi plac penele cu alb și albastru din aripile lor.

— Vezi, așa face feciorul harnic! Pleacă după bureți și se oprește la cuibul de pasere!

Văzînd că nu-l batjocoream prea tare mai prinse curaj și zise:

— Trebuia să mă duc și după bureți, da' uite ce-am pățit, tată! Cînd m-am urcat la cuib, cuibul gol! Puii ieșiseră. Nu credeam să fi crescut așa de mari ca să poată zbura. Mă uit eu în dreapta, în

stînga, şi numai ce-i văd pe toţi cinci pe o creangă la care nu puteam ajunge cu mîna, dar nici să mă urc s-o ajung, că era prea subţire copăcelul în care erau. Ce să fac? M-am coborît şi am început să scutur copăcelul. Căzură repede, greoi, toţi cinci şi începură să strige speriaţi, şi poate şi de durere. Nici nu ştiu de unde au dat deodată năvală asupra mea gaiţele amîndouă, sbierînd des şi tare, strigînd în felul lor şi făcînd o gălăgie mare deasupra capului meu. Eu am întins mîna şi am prins un pui, dar în clipa aceea o gaiţă mi-a sărit în obraz şi m-a ghierat[1], iar cealaltă mi s-a pus pe cap şi a început să mă ciocăne în pălărie. Strigau şi ele şi puii şi se adunară pe dată un stol de gaiţe şi de alte paseri, care toate se învîrteau deasupra mea, iar gaiţa care mă zgîriase tot mereu se izbea în obrazul meu, încît abia o puteam alunga. Cum am început să mă apăr cu amîndouă mîinile, am scăpat şi puiul şi n-am avut încătrău, am luat-o la fugă. Gaiţele mi se izbeau mereu în faţă şi de cîteva ori m-au ciocănit aproape de ochi. Mă temeam să nu-mi scoată ochii. Deşi fugeam, gaiţele cele două s-au ţinut după mine pînă departe. Abia am putut scăpa de ele! Crezi-mă, tată?

— Cum să nu te cred! Doar ştiu eu de mult ce fecior voinic eşti tu!

El se supără.

— Da' ce să fi făcut? Să stau să-mi scoată ochii? Las' că mă duc eu şi după bureţi!

— Dacă te-or lăsa gaiţele!

El intră supărat în casă, îşi şi uitase că era zgîriat

1. ghierat — zgîriat. (n. a.)
ghiară — a ghiara

pe față. Cînd îl văzu mamă-sa, cum îi sîngerau încă zgîrieturile, se înspăimîntă.

— Da' ce-i cu tine, Dinule?

A trebuit să-i spună și ei toată povestea, cutezînd acum să plîngă din toată inima de așa o rușine.

— Ei, ce-mi spui tu prăpăstii? Să te atace o gaiță!

— Două, mamă!

— Chiar zece să fi fost. Tu, un fecioraș de zece ani! Cine să te creadă?

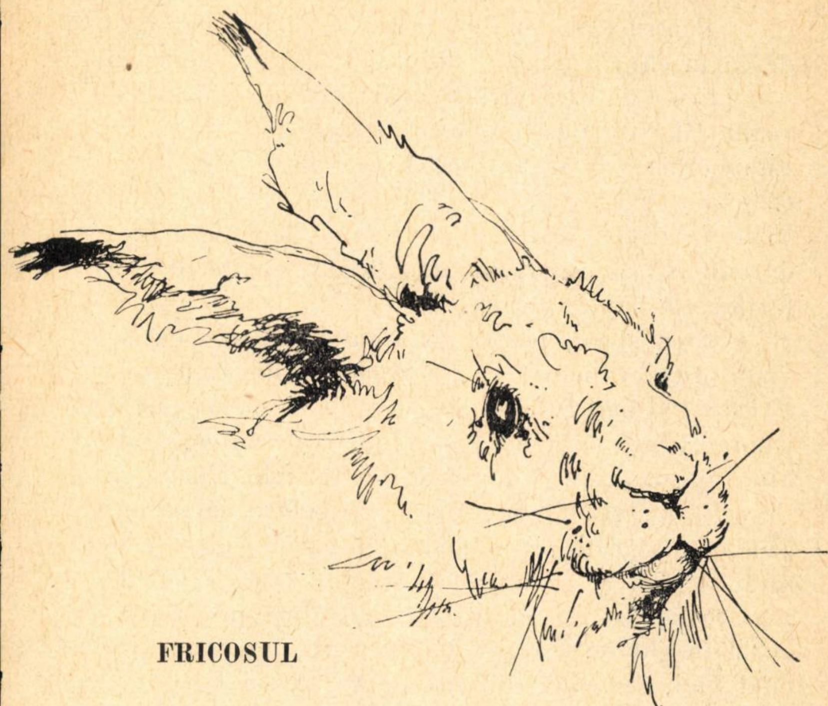
— Eu îl cred, vorbii din prag. Paserile își apără mai bine puii ca mamele copiii.

— Dacă-l crezi, ia traista și du-te acum tu după bureți, că-l așteptam pe el să-i pun la foc. N-am făcut altceva de mîncare. Ce mai fecior de pădurar, să-l întoarcă din drum o gaiță!

Avea și ea dreptate. Am luat traista și am intrat în pădure după bureți.

Asta nu-i poveste, domnule doctor. Întreabă-l și pe Dinu cînd îl vei întîlni o dată. Multă vreme s-a rușinat de întîmplarea asta.

FRICOSUL

— Cine nu știe că iepurele e cel mai fricos animal? De cînd s-a pomenit lumea se zice: „Fricos ca un iepure!" Numele ăsta de batjocură s-a legat de el și nu-l mai poate lepăda!

Și totuși i se face o mare nedreptate, domnule doctor, vorbi mai departe pădurarul Nicodim. Din cîte am văzut aș putea să zic că iepurele nu e mai fricos decît alte sălbăticiuni. Dar el nu are nici ghiare puternice, nici colți, nici mare putere în trup. El are o singură armă de apărare în primejdii: fuga.

— Da, zic eu, fuga-i rușinoasă, dar e sănătoasă.

— Pentru iepure nu e rușinoasă, căci se folosește de ea în chip firesc. De altfel, care sălbăticiune nu se folosește de fugă? Întîia apărare a oricărei sălbăticiuni în fața dușmanului mai tare, este fuga. Nu este gadină care să nu fugă de om, nici pasere, nici tîrîtoare.

— Se zice că și regele animalelor, leul, încă fuge de om. Așa am citit în cărți despre vînătorile din țările cele calde, zic eu.

— Cred și eu, pentru că omul poate să-i curme viața oricărei viețuitoare, și sălbăticiunile simt asta. Păi dacă și leul fuge de om, de ce s-ar rușina bietul iepure să fugă și de om, și de lup, și de vulpe, și de altă răpitoare din pădure sau din văzduh? Numai că de cele din văzduh fuge mai rar, pentru că șoimul cade ca o săgeată pe cuibul lui, și nu mai are vreme să fugă. Dar ce se întîmplă atunci? Dacă e pui de iepure, răpitoarea se ridică într-o clipă în văzduh, cu el în ghiare. Dacă e iepure mare și nu mai are cînd fugi, se apără din toate puterile cu labele, și uneori reușește să scape, chiar plin de răni. Am văzut adeseori o astfel de apărare: era curaj și vitejie, nu frică. Dacă ar fi fricos din firea lui, ar înlemni cu vulturul peste el, și n-ar mai putea lupta, cum înlemnește broasca în fața șarpelui.

— Și cei fricoși se apără cînd e vorba de viață și de moarte, zic eu. Unele sălbăticiuni rănite, cum e ursul sau mistrețul, îl atacă pe om, chiar cînd ar fi cu arma sau cuțitul în mînă.

— Da, așa este, se întîmplă, zise pădurarul Nicodim, dar despre mistreț sau urs nu spune nimeni că sînt fricoase. De la ele poți aștepta să se apere cu

furie, au și arme cu ce să lupte, dar iepurele ce arme are față de ciocul și ghiarele vulturului și de aripile lui puternice cu care îl bate peste cap de-l amețește? Iată, domnule doctor, ce vreau să-ți spun: iepurele nu numai că nu e fricos, ci e și foarte cuminte. El cunoaște puterea dușmanului, și știe cînd să se folosească de arma lui, de fugă.

Dacă e bine pitit și știe că nu-l poți vedea, lasă pe vînător să treacă la trei pași de el. Sare, dacă sare, după ce tu ai trecut, și țîșnește într-altă parte, rar în bătaia puștii, mai mult cînd îl stîrnesc copoii. Ai fost vreodată la vînătoare cu gonași, în cerc, domnule doctor?

— Nu am fost!

— Dar știi cum se face vînătoarea asta?

— Am auzit!

— Deci cînd vînătorii au alcătuit un cerc și gonașii alungă gadinile în acel cerc, ce se întîmplă? Vulpea, oricît s-ar crede că-i de îndrăzneață și vicleană, pleacă orbește să rupă cercul, dar la strigătele gonașilor se oprește, se întoarce, încearcă în altă parte. Rareori scapă. Dar cum se poartă iepurele? Zvîcnește drept în mijlocul cercului, se oprește omușor o clipă și cercetează fulgerător unde este o portiță, unde sînt vînătorii mai rari. În clipa următoare o tunde drept pe-acolo. Pot să strige hăitașii ce vor vrea, el nu-și mai schimbă drumul și adeseori scapă. Vulpea, în cerc de vînători, e ca și moartă. Se știe, domnule doctor, că cel fricos nu mai știe chibzui în primejdie mare, dar vezi dumneata că iepurele știe! El nu-și pierde firea, cum și-o pierde vulpea.

— Se poate să ai dreptate, bade Nicodime, zic eu.

— Ştiu că am, că doar am văzut cu ochii mei. Ştii dumneata pe unde am întîlnit eu adeseori culcuşuri de iepure?

— Prin tufe, prin spini, de bună seamă.

— Nu! Mai ales toamna şi iarna le-am aflat pe ridicătura înţelenită peste care e întins drumul de fier, pe partea din feţie[1]. Bate bine soarele acolo. Am trecut la cîţiva paşi de culcuşul cu iepurele acasă. Nici nu s-a clintit. Dar ce spun eu de trecerea mea? Zilnic trec trenuri şi iepurii din culcuşuri, deşi se zguduie pămîntul sub ei, nu fug. Dorm mai departe prăjiţi de soare. Ei au învăţat repede că de la trenuri nu le vine nici o primejdie. Totuşi, dacă ar fi fricoşi din firea lor, nu s-ar putea obişnui cu zgomotul şi şueratul trenului. Ei, ce mai zici de fricosul nostru?

— Încep să cred că ai dreptate, bădicule Nicodim.

— Să şi crezi că am! Cîte n-am mai văzut eu. Am văzut iepuri păscînd la marginea pădurii, şi cînd, la o aruncătură de băţ de el, s-a ivit o vulpe, iepurele n-a fugit. S-a ridicat omuşor, a privit întins la vulpe, apoi a păscut mai departe. Cînd vulpea a văzut că urechiatul nu fuge, a început să se apropie de el. Cînd a ajuns la doi paşi gata să se arunce, iepurele a făcut trei salturi mari în lături şi a ronţănit mai departe la otavă. Vulpea iar s-a apropiat, şi s-a repetat de trei ori acelaşi joc. A patra oară, roşcovana n-a mai încercat, ci a luat-o într-altă parte după un vînat mai uşor de prins: după şoareci. A început să

---

1. feţie — unde bate soarele. Ce stă în faţa soarelui, adică spre N. N-V. (n. a)

șorecească într-o miriște. Iepurele știa că vulpea nu-l poate prinde din fugă. De cîte ori n-am văzut purtări asemănătoare! Și nu-i oare vorba că vulpea e cel mai mare dușman al iepurelui?

— Este vorba!

— Eu îți voi spune că vulpea prinde mai ales iepuri bolnavi sau răniți și pui de iepure. Cu unul sănătos, fie și numai șoldan, nu se prea poate lăuda! Este, mai departe de aici, un trestiiș. Nu-i mai mare decît o grădină bună. Într-o zi, niște vînători cu hăitași, după ce au cutreerat ogoarele și miriștile, au ajuns și la trestiișul ăsta.

Stăteau la cumpănă: să mai bată gonașii și trestiișul, ori nu? Ce putea fi într-un tufăriș așa de mic?

Mă nimerisem și eu în partea locului.

— Lăsați să bată și trestiișul, zic eu.

— Să mai pierdem vremea?

— Nu! Să împușcați iepuri și vulpi.

Vînătorii începură să rîdă.

— În loc așa de puțin să se țină și vulpi și iepuri? Nu se poate!

— Încercați! zic eu.

Gonașii pătrund în trestiiș hăulind, și în cîteva minute căzură trei iepuri buni și două vulpi mari.

Vînătorii se cruciră.

— Cum de n-au prins vulpile pe iepuri? În desișul trestiilor ușor ar fi putut pune laba pe ei, zise un vînător. Cine știe ce întîmplare! Cum vor fi ajuns dușmanii în același adăpost?

— Nu-i nici o întîmplare, zic eu. În trestiișul

ăsta de multe ori se pot afla vulpi și iepuri împreună.

— Și nu se face prăpăd?

— Nu, căci iepurii știu că vulpile nu-i pot ajunge din fugă. Și știu și vulpile. Și de-aceea aici în adăpost sînt prieteni...

Ei, ce să mă mai mir de dumneata, domnule doctor, că nu știi unele lucruri despre sălbăticiuni, cînd vînătorii ăștia nu putură crede că în același trestiiș se pot adăposti în aceeași vreme vulpea și iepurele cel fricos! Acum vezi și dumneata că urechilă nu-i așa de fricos cum i-a rămas numele. Dar ce să faci! Unele batjocuri se lipesc și nu mai pot fi spălate cu nimic. Nu spunem despre cineva că e măgar, că e prost ca un măgar? Și măgarul nu e de fel prost, ba e chiar cuminte. Și cîte alte însușiri bune are pe care dacă le-ar avea omul căruia îi spunem măgar, n-ar avea pentru ce să se supere, ci chiar să fie mîndru! Nu este el foarte răbdător? Nu se îndestulește și cu ogrinzii pe care îi scoți din ieslea vitelor? Nu e blînd ca o oaie? Că este încăpățînat? Dar asta e arma lui cînd oamenii îl pun la poveri prea mari. Uneori încăpățînarea îl scapă de povară. Știi povestea cu măgarul căruia i-au pus în spate un sac cu sare. Trebuind să treacă un rîu nu prea afund, a vrut să se întoarcă, dar biciul omului l-a silit să intre în apă. Cînd a ajuns însă în mijlocul rîului s-a încăpățînat să nu meargă mai departe, și s-a culcat în apă cu sacul în spate. Sarea s-a topit și a scăpat de povară.

— Da, însă cînd a făcut așa și cu sacul de lînă, zic eu, ce-a pățit?

ăsta de multe ori se pot afla vulpi și iepuri împreună.

— Și nu se face prăpăd?

— Nu, căci iepurii știu că vulpile nu-i pot ajunge din fugă. Și știu și vulpile. Și de-aceea aici în adăpost sînt prieteni...

Ei, ce să mă mai mir de dumneata, domnule doctor, că nu știi unele lucruri despre sălbăticiuni, cînd vînătorii ăștia nu putură crede că în același trestiiș se pot adăposti în aceeași vreme vulpea și iepurele cel fricos! Acum vezi și dumneata că urechilă nu-i așa de fricos cum i-a rămas numele. Dar ce să faci! Unele batjocuri se lipesc și nu mai pot fi spălate cu nimic. Nu spunem despre cineva că e măgar, că e prost ca un măgar? Și măgarul nu e de fel prost, ba e chiar cuminte. Și cîte alte însușiri bune are pe care dacă le-ar avea omul căruia îi spunem măgar, n-ar avea pentru ce să se supere, ci chiar să fie mîndru! Nu este el foarte răbdător? Nu se îndestulește și cu ogrinzii pe care îi scoți din ieslea vitelor? Nu e blînd ca o oaie? Că este încăpățînat? Dar asta e arma lui cînd oamenii îl pun la poveri prea mari. Uneori încăpățînarea îl scapă de povară. Știi povestea cu măgarul căruia i-au pus în spate un sac cu sare. Trebuind să treacă un rîu nu prea afund, a vrut să se întoarcă, dar biciul omului l-a silit să intre în apă. Cînd a ajuns însă în mijlocul rîului s-a încăpățînat să nu meargă mai departe, și s-a culcat în apă cu sacul în spate. Sarea s-a topit și a scăpat de povară.

— Da, însă cînd a făcut așa și cu sacul de lînă, zic eu, ce-a pățit?

— Vezi bine, nu s-a mai putut ridica din apă, căci lîna a beut apă multă. Dar așa ceva se putea întîmpla și cu un om, nu numai cu un măgar.

Am rîs amîndoi și am intrat în casa pădurarului să frigem niște bureți pe care i-am adus eu din pădure.

ÎNTÎMPLĂRI CU VULPI

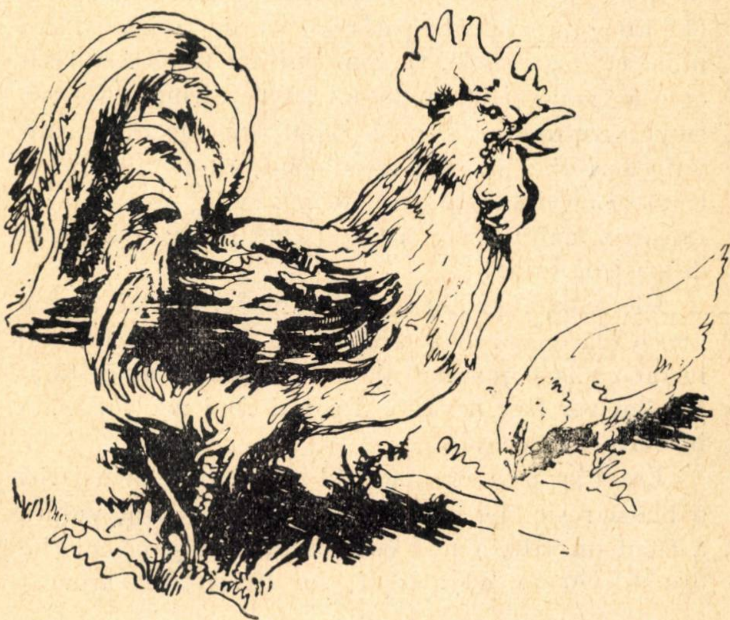
Într-o zi, — începu să-mi povestească pădurarul Nicodim — am ieșit în grădina de pomi cu un firez de mînă, cu foarfeci de tăiat crengi mai subțiri, cu o răzuitoare și cu o scăriță. Voiam să-mi cercetez pomii și să mai retez crengi uscate sau rele, să mai răzuiesc scoarța uscată, sub care se încuibă atîtea vietăți — dușmane ale pomilor. I-am curățit și în februarie, dar atunci nu se cunoaște încă bine care creangă e uscată și care nu.

Acum era pe la mijlocul lui mai și pe sub meri, peri și pruni iarba crescuse înaltă, era bună de coasă. Prin iarbă erau împrăștiați puii de la două cloști, care cloncăneau rar și îi chemau din cînd în cînd

să prindă gîngăniile găsite de ele. De obicei nu se grăbeau la chemarea lor decît puișorii care erau mai aproape. Ceilalți erau risipiți prin iarbă și vînau ei înșiși musculițe de pe firicele de iarbă, cu o siguranță uimitoare. Dacă vor fi avut două săptămîni de cînd au ieșit din ou, cine i-o fi învățat?

Mai era printre pomi și cocoșul cel bătrîn, unul roșcat, cu o coadă mare cu pene sclipitoare, care strălucea uneori din iarba înaltă. El era paznicul prăsilei celei tinere. Se aținea tot pe unde erau și cloștile cu pui.

Mă apuc eu de treaba mea, tai cu firezul crengi uscate, rătez cu foarfecele crenguțele unde erau prea

dese; mă urcam pe scară unde nu ajungeam, și făceam destulă larmă.

De-odată aud alarmă mare prin grădină. Cloștile cîrîiau, chemau puii, se înfoiau în pene, își depărtară aripile de trup, și tot întorcîndu-și capul, fugeau prin iarbă cu puii după ele.

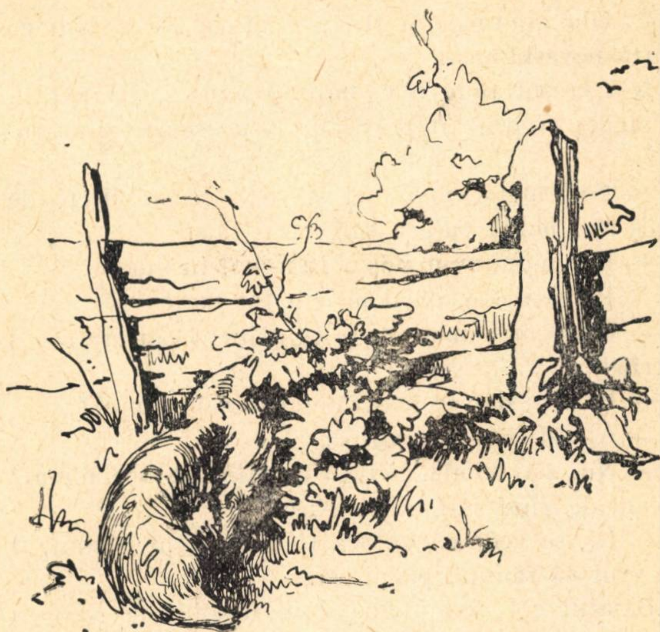
Mă cobor repede de pe scară și dau năvală: o vulpe cocoloșa sub labe pe cocoșul cel roșu. Alerg, chiui, strig, dar ea plecase cu cocoșul în gură. Ridic niște uscături și sburătăcesc după ea. Abia acum a lăsat cocoșul din gură și a fugit.

Mi-a părut bine că mi-am scăpat cocoșul! Ce noroc că eram pe scară și am văzut din vreme vulpea!

Dar cînd ajung lîngă cocoș, el mai dădu de cîteva ori din labe, apoi le întinse. Avea grumazul sfîrticat. Mă uit eu cu jale la pasărea care de trei ani făcea mîndria curții mele. Ce mai puteam face? Am lăsat cocoșul acolo și m-am întors la lucrul meu. Cloștile cu puii trecuseră în ogradă. Mă miram cum a îndrăznit vulpea să vină în grădina de pomi, cînd era cu neputință să nu mă vadă și să nu mă audă? S-a încrezut în iarba înaltă. A ucis cocoșul cam la vreo patruzeci de pași de mine!

Blestemată și obraznică vulpe! Nu mai aveam nici o plăcere să mai curăț pomii, dar totuși am mai lucrat ca la o jumătate de ceas, gîndindu-mă ce tărăboi îmi vor face nevasta și copiii cînd mă voi arăta în curte cu cocoșul.

Eram iar pe scară cînd văd tupilîndu-se prin iarbă o blană roșie. La chiuitul meu de pe scară, vulpea a făcut un salt, a luat cocoșul în gură și pe-aci ți-e drumul. Acum am alergat, am strigat, am aruncat

zadarnic cu uscături după ea. S-a tot dus, nici capul nu și l-a mai întors să mulțămească. Apoi n-a fost o vulpe obraznică, domnule doctor?

— Eu zic că a fost și curajoasă, nu numai obraznică!

— Curajoasă? De unde? Știa că eu lucrînd n-o să bag de seamă cărările ei! Știa că nu mă așteptam să se întoarcă să-și ducă vînatul! De cînd tot dă față cu omul, neamul vulpilor a ajuns să ne cunoască!

— Ei, și ai avut tărăboi cu cei de-acasă?

—N-am mai avut că m-am înapoiat cu mîna goală. Le-am spus numai că l-a dus o vulpe.

— Din grădină? Şi tu în grădină? se răscoli cu ceartă nevastă-mea.

N-a crezut pînă n-a venit să vadă iarba pătată de sînge, și pene împrăștiate, pene scurte din grumaz.

— Ce vînător mai ești și tu! Așa mîndrețe de cocoș să-l ucidă vulpea sub nasul tău!

— Dar n-am avut pușca la mine, tu muere!

— Parcă dac-o aveai nu era tot una!

— Ce te mai înăcrești și tu atîta! Doar era cocoș bătrîn!

— Bătrîn, dar ce mai tăieței făceam din el!

— Așa sfîrticat de vulpe?

— Nu, măi omule, că doar nu mîncăm mortăciuni! Aveam de gînd să-l tai la Rusalii.

— Ei, se vede că vulpea ți-a cunoscut gîndul, și n-a vrut să rămînă păgubașă.

Băiatul cel mai mare, — un fecioraș pe vremea aceea, — era supărat pentru penele din coada cocoșului. De cînd a tot voit el să-i smulgă vreo cîteva să le pună în pălărie!

Eu m-am mîngîiat cu gîndul că dacă vulpea a fost așa de obraznică trebuie să fi fost în mare strîmtoare. Şi numai una putea fi: avea pui mici de bună seamă.

N-a trecut multă vreme și i-am dat dovadă nevestei ce vînător de vulpi sînt: m-am întors acasă cu un vulpoi cît un noatin.

Dacă vulpea care ne-a mîncat cocoșul cel roșcat a trebuit să fie cu mare grije și cumpănită, vulpoiul

meu, dimpotrivă, părea că și-a pierdut toată înțelepciunea. Cînd l-am zărit eu, șoreca într-o luncă, nu departe de pădure. M-am putut apropia pînă la douăzeci de pași. Era așa de cufundat în vînatul lui, cu toate simțurile încordate într-o singură țintă, încît nici n-a văzut iepurele în care am tras eu și care trecu chiar pe lîngă el, după cum cred că n-a auzit nici împușcătura. Am tras și a doua oară după iepure și alicele au răscolit praful de pe un mușuroi chiar înaintea vulpoiului. El a ridicat capul, s-a uitat la țărîna împrăștiată, apoi a șorecat mai departe, pierdut cu totul în vînătoarea lui. Și nu era o vînătoare zadarnică. Mereu făcea salturi și prindea cîte un șoarece. Într-o clipă îl ronțăia și căuta iar. Cred că să fi tras cu tunul, vulpoiul n-ar fi auzit. Așa n-a auzit nici pușca mea cînd l-am dat peste cap, nici nu va fi știut ce s-a întîmplat cu el.

— Frumoasă moarte, zic eu.

— Frumoasă, dar ar fi putut scăpa dacă nu era așa de cufundat în vînătoarea lui. Putea fugi cînd am tras întîia oară în iepure.

— Avea ceva mai bun de făcut, zic eu. Și noi oamenii cînd sîntem cu mintea încordată într-o parte nu mai știm ce se întîmplă în jurul nostru. Se vede că toate viețuitoarele sînt la fel.

— Eu cred că vulpoiul acesta bătrîn era tare flămînd și-i plăcea prea tare cărnița fragedă...

După un răstimp de tăcere, în vreme ce-și umplu luleaua, pădurarul Nicodim zise:

— Tot sîntem noi acum la întîmplări cu vulpi; o să-ți mai spun una, domnule doctor, una pentru istețimea și viclenia vulpii.

Prin ianuarie, către sfîrșitul vînatului de iepuri am ieșit pe marginea unei văi înghețate, plină cu stufăriș pe maluri,și, ici și colo, cîte-o buturugă de salcie cu puține vlăstare în vîrf. N-am stîrnit nici un iepure și mă apropiam de rîul în care se vărsa valea, cînd la spatele meu aud un „zdup", ca și cînd ar fi căzut ceva la pămînt. Întorc capul și văd o vulpe roșcată, alergînd în copci mari.

Mă întorc la doi pași unde am auzit izbitura de pămînt și mă opresc înaintea unei sălcii scorburoase cu cîteva mlădițe în vîrf. Bătea soarele cu dinți, dar tot încălzea o leacă. Cînd mă uit mai bine la salcie văd în vîrful ei, ca la doi metri de la pămînt, ca un fel de cuib, și pe scoarța salciei cîteva zgîrieturi.

Ei, drăcie! Doar n-o fi sărit vulpea din salcie? Pun arma jos și mă urc. Era un cuib rotund din crengi subțiri, un pătul în toată legea și călduț încă și cu miros urît de vulpe.

Știam că în stufărișul de pe marginea vîlcelei se țin mereu iepuri, dar se vede că știa și vulpea. Pătulul ce și-l făcuse în salcie era un loc bun de pîndă. A judecat tot așa de omenește ca un vînător. De cățărat în salcie nu era mare lucru. Și apoi bătea și soarele acolo. Ce-i mai trebuia? Să simtă un iepure în apropiere! Dintr-o săritură vulpea era jos, și iepurele nu mai avea vreme de fugă. Pînă căuta ce-a căzut, vulpea îl și prindea.

— Istețime, nu glumă, zic eu.

— Chiar prea mare, răspunse pădurarul Nicodim. Așa nu mai putea fi vorba de-o luptă ci numai de un măcel. Nu-mi plac vulpile prea cuminți! De-aceea

am mers tiptil în mai multe zile pînă ce am afiat vulpea în pătulul din salcie.

— Ai împușcat-o?

— Vezi bine! Altfel nu mai aflam iepuri prin stufărișul de pe marginile vîlcelei. De la o vreme ar fi înțeles și iepurii de unde le vine perirea, că nici ei nu-s proști.

— Mie mi-a plăcut istețimea vulpii, zic eu. De ce fel de măcel vorbeai? Cînd vînătorul pîndește la țapi sau la cerbi din pătulul din stejar, nu-i tot măcel?

— Ai dreptate și dumneata, dar vînătorul din aleș se mulțumește cu un țap sau un cerb. Vulpea mea cîți iepuri va fi stîrpit? A trecut o jumătate de an pînă cînd am mai aflat iepuri prin stufărișul de pe marginea vîlcelei.

ÎN APROPIEREA OMULUI

— M-am gîndit eu de multe ori, domnule doctor, că animalele cele sălbatice n-au văzut în om un dușman decît numai după ce omul a început să le vîneze. Altfel nu ar fi putut domestici atîtea. Dacă firea lor le-ar fi spus că omul le este dușman, ar fi fugit iar în pădure. Dar le-a fost de-ajuns să vadă că omul nu le face nici un rău și le hrănește pentru a nu se mai gîndi la fugă, nici chiar cînd le bate,

le pune la munci grele, ori le ține în lanț ca pe cîinii răi. Știu și vreo cîteva întîmplări de felul cum sălbăticiunile se obișnuiesc cu omul.

Pădurarul Nicodim mă privi cu plăcere văzînd că scot din sacul meu de vînătoare sticluța cu rachiu și două pachete de tutun.

— În rai de bună seamă n-a fost nici o dușmănie între Adam și fiare; se citește la Cartea Facerii că toate animalele au venit la Adam să le pună nume, — zic eu zîmbind.

— Ei, în rai! Ce-o fi fost acolo nu știe nimeni. Dar să-ți povestesc dumitale cîteva întîmplări din ziua de azi.

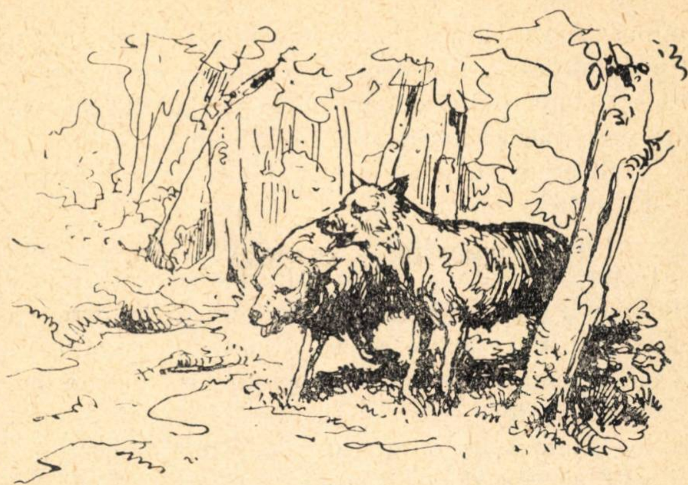
Într-o zi de iarnă eram cu carul la pădure să-mi aduc niște lemne. Aproape isprăvisem de încărcat, cînd văd că dintr-o tăetură țîșnește și aleargă ață spre car o căprioară. Ce-o mai fi și asta? Dar pînă m-am întrebat și nu mai avui vreme nici să mă mir, ciuta a trecut pe lîngă boi și se vîrî sub car. Ei, comedie ca asta! zic eu. Cînd ridic capul de la căprioară, la vreo douăzeci de pași se opriră doi lupi cu limbile scoase să le pice dintre colți. Aha! de groaza lor a fugit biata ciută, zic eu, și încep să strig și să chiui la lupi. Multă vreme nu i-am putut fugări din locul unde se opriră. Nu aveam pușca la mine, că de multe ori se-ntîmplă așa cînd îți iese în drum sălbăticiunea. Se pare că știau și lupii. Au rămas neclintiți pînă cînd am luat biciul de curea și tot pocnind am pornit spre ei. Atunci au plecat încet, se vedea pe ei cu ce mare părere de rău.

Mă întorc la car: ciuta tot acolo! Credeam că a fugit. Sufla des și își întinsese capul pe zăpadă.

Mă plec, mă apropiu, văd pe zăpadă urme de sînge: îi sîngera o spată, fusese bine încolțită. Se vede că de-aceea s-au urnit cu atîta greutate lupii din loc; mirosiseră, poate și gustară din sîngele ciutei.

Cînd mă aplecai peste ciută să văd ce rană are, mi-am și uitat că e sălbatică, dar și-a uitat și ea.

A ridicat puțin capul și m-a privit, apoi l-a lăsat iar pe zăpadă.

Nu era o rană prea adîncă, nu era rupt osul, dar sîngera mereu. Aveam în traistă o merindeață în care îmi fu învăluită pîinea. Dacă nu va fugi și va sta, o să-i leg umărul cu merindeața. Am văzut că avea o rană și la pulpa unui picior dinapoi, dar nu mai sîngera.

Ce să știu face? mă întrebai. Dacă rămîne aici tot va fi pradă lupilor. Tot gîndindu-mă, mi-am încărcat carul vîrfuit, am înjugat boii și am pornit. Ciuta rămasă fără adăpost se ridică în mare silă, făcu cîțiva pași în urma carului, și căzu în zăpadă. Se sculă cu mare greutate, mai făcu cîțiva pași și iar căzu.

Se vede că-i secătuită de tot de puteri cît au hăituit-o lupii, ori poate rana e mai rea decît am crezut, îmi zic eu, oprind boii. Ce era să fac? S-o las pradă

lupilor? Am ridicat-o și am pus-o în car, peste lemne. Am dus-o acasă. Am doctorit-o cum m-am priceput, dar a trebuit o lună de zile pînă s-a vindecat de tot. În vremea asta a început să se desprimăvăreze.

— Și ce ai făcut cu ciuta? îl întreb pe pădurar.

El ridică din umeri.

— I-am dat drumul în pădure. Puteam face altfel după ce, săraca, a avut atîta încredere în mine? De unde a știut ea, alungată de lupi, că la mine va afla adăpost și scăpare? Cine i-a spus? Simțul ei, firea ei cu care nu putea vedea atunci un dușman în mine.

— Și nu te-a ocărît nevasta că i-ai dat drumul în loc să facă ea o mîncare de sălbăticiune?

— Pînă am doctorit ciuta mai spunea ea să-i fac sfîrșitul, căci rana nu se va vindeca. Dar după ce s-a vindecat n-a mai zis nimic. Îi era și ei dragă căprioara. Zicea: Săraca de ea, prin ce spaimă va fi trecut!

*

* *

— Așa este, domnule doctor! Sălbăticiunile se îmblînzesc ușor sub mîna omului. Iată ce s-a întîmplat cu un pui de căprioară. Cînd îmi erau copiii mici am aflat în tufișul din tăetură un pui de ciută. Nu putea încă fugi. Ce m-am gîndit? Să-l duc acasă să se joace copiii cu el. L-am băgat în traistă și l-am dus copiilor. Îl învățai să bea lapte, dar m-am îngrozit cum se jucau copiii cu el. Îl trăgeau de urechi, îl tîrau prin toată casa, și nu-i dădeau o clipă de odihnă. Așa o să se prăpădească bietul pui, zic eu.

Pe vremea aceea era aici în apropiere un conac cu o leacă de moșie și cu proprietarul ei am fost de

multe ori la vînătoare. Era un vînător priceput și iubea animalele.

Pun eu puiul iar în traistă și mă duc la el. Iată ce ți-am adus, zic eu, scoțînd din traistă puișorul de capră. Am voit să-l țin să se joace copiii cu el, dar copiii îl necăjeau prea mult.

— Olio, zise el, dar tare-i crud! Ce să fac cu el? Nici nu voi avea vreme să-l învăț să mănînce lapte!

— Știe, l-am învățat eu!

— Dacă-i așa, lasă-l aici, să vedem ce-o ieși din el. E ciută sau țap?

— Țap.

M-am bucurat că am scăpat de-o grijă, și nu am mai avut treabă pe la conac pînă după o jumătate de an. Cînd intru în curte ce să văd? Soția proprietarului dădea de mîncare la paseri, la doi prepelicari și între ei zăresc capul puiului de căprioară. Era mărișor.

— Bună tovărășie, zic eu, dînd bineţe. S-a împrietenit cu toată lumea? Da' ce mărișor s-a făcut!

— Îi un mare mîncăcios, bade Nicodime, și de cînd simte împungîndu-i cornițele pe sub pielea capului, încearcă și să împungă. Și să-l vezi ce prăpăd ne face prin grădină, mai ales în varză.

— Și cîinii?

— Nu-i au grija, dimpotrivă, iedul încearcă uneori să-i izbească cu capul...

După ce i-au crescut cornițele, ca două sule, începu să împungă pe toată lumea. Pe cîini îi urmărea prin toate colțurile și-i botroșa cu cornițele. De la o vreme ajunsese chiar obraznic, și dacă era în toane rele împungea și pe stăpîn.

Într-o zi aveau la spălat rufe o femeie grasă din sat. Spăla în curte. Cum stătea aplecată deasupra albiei, țăpușorul veni tiptil pe la spatele ei și-i dădu o lovitură încît a răsturnat-o. Stăpînul și stăpîna, care erau în cerdac, rîdeau să se prăpădească, dar femeia s-a supărat foc și de-atunci n-a mai venit la spălat rufe.

Cînd a ajuns de trei ani era un țap voinic cu coarne puternice. Dar ajunse primejdios, căci se repezea și împungea pe orice străin ce intra în curte.

— Ce să mă știu face, bade Nicodime, mă întrebă într-o zi, cînd vînam împreună, proprietarul. E rău și obraznic lucru mare. Din glumă mă izbește și pe mine, dar lovitura lui acum nu mai e glumă cum era pînă nu prăsise coarne.

— Dă-i drumul în pădure, îl învăț eu.

— M-am gîndit, dar mi-e frică să nu-l prindă lupii. Ce mai știe el, după trei ani, cum să se apere? Te pomenești că va încerca să-i împungă și pe ei!

— Dacă-i așa, ține-l priponit în grădină peste zi. Noaptea dă-i drumul în curte, să te apere de hoți.

— Cum să-l țin legat? Asta n-o pot face!

Nu a mai zis nimic, dar peste vreo două luni, cînd vînam iar împreună, îmi spuse:

— I-am aflat un loc potrivit țapului, bade Nicodime. Mi-am adus aminte că un prieten bun al meu are — departe de aici — un parc mare, cît o pădurice, și în el ține și cîteva căprioare. I-am scris că am și eu un țap bun, și nu știu ce să mai fac cu el că-i tare obraznic. Mi-a răspuns rugîndu-se să i-l duc lui, că țap nu are decît unul cam slăbănog.

— Și i l-ai dus?

— Da, i l-am dus și nu peste mult mi-a scris că țapul nostru e un crai mare între ciute, și unde-l vede îl fugăre pe cel slăbănog.

Mi-a părut și mie bine că, în sfîrșit, căpriorul a ajuns într-un loc așa de potrivit. În pădure — poate că în curînd ar fi ajuns pradă lupilor...

— Ei, domnule doctor, ți-a plăcut povestea puiului de căprioară? Vezi că nu numai s-a împrietenit cu omul, ci a ajuns chiar obraznic. Asta, cred, datorită împrejurării că pînă a fost la conac, pînă a crescut, era răsfățat de toată lumea. Și nici copilul prea desmierdat nu ajunge de obicei poamă bună.

— Așa este, bade Nicodime. Răsfățul nu e bun pentru nimeni. E bine ca în toată vremea oricine să-și cunoască lungul nasului!

*
* *

— O să-ți spun acum o întîmplare cu o potîrniche, îmblînzită ca o găină. Trăia tot la conacul de care ți-am vorbit.

Într-o zi mă duc cu treburi la conac. Era vară și cald, și proprietarul cu nevastă-sa mîncau de amiază în grădină, într-o filigorie bine umbrită de un nuc. Doi cîini de vînătoare întinși pe labe cu limba scoasă de năduf zăceau la ușa deschisă, așteptînd să le vină și lor rîndul.

De-odată, cum povesteam, lîngă un pahar de vin, aud de foarte aproape un zbîrnîit aspru. Mă mirai înțelegînd că e zbor de potîrniche. Mă uit întrebător la proprietar. El se făcu a nu mă vedea. Nici ei, nici cîinii nu avură nici o tresărire la zborul acela zbîrnîit. Cum va fi ajuns o potîrniche aici,

în grădină? Şi cîinii de vînătoare cum n-au dat nici un semn?

Am întins grumazul cercetînd spre locul unde s-a lăsat potîrnichea, şi nu peste mult o văd. Se apropie de filigorie, trecu pe sub botul celor doi cîini şi se strecură sub masă. Soţia proprietarului îi dădu sfîrmituri de pîine, şi paserea începu să le ciupere scoţînd un piuit plăcut.

— Ei, ce comedie mai e şi asta? zic eu nemaiputîndu-mă stăpîni. Cei doi rîseră înveseliţi.

— E o potîrniche domesticită, bade Nicodime, zice el. Mie mi-a adus-o un ţăran, el o îmblînzise de pui.

— Văd că nu-i nici o primejdie de cîini, măcar eu ştiu că cu ei ieşi dumneata la potîrnichi.

— Ce primejdie? Sînt prieteni buni.

După ce ne-am isprăvit vorbele, am pornit spre curte. Îşi isprăviseră şi cîinii oasele. Ei plecară înainte pe cărare cu potîrnichea între ei. De-odată ea a zbîrnîit iar din aripi şi a zburat în curte. În curtea cu închizătoarea cîinilor.

Cînd am văzut-o unde s-a oprit, m-am mirat iar.

— Cu cîinii e prietenă bună, zise domnul Iuga, proprietarul. Dar cu paserile de curte nu se amestecă. Se ţine tot departe de ele. De multe ori cînd dorm cîinii potîrnichea prinde cu isteţime muştele ce-i năpădesc. Şi de dormit doarme în căsulia lor.

Că nu se împrietenise cu găinile şi orătăniile din curte nu m-am prea mirat. Auzisem ceva asemănător despre gîştele sălbatice. Un cunoscut vechi al meu prinsese pe-o apă mare, nici nu mai ştiu care, trei pui de gîscă sălbatică, pe care i-a crescut cu

ușurință, ca pe orice pui de orătanie, cu făină de mălai, cu grăunțe mai tîrziu. Puii au ajuns boboci mari, apoi gîște în toată legea. Mergeau singure la păscut și veneau singure acasă. Nici prin minte nu ți-ar fi trecut că sînt sălbatice! Dar nu se amestecau niciodată cu celelalte gîște din curte. Pășteau deschilinit, și dormeau singure. Nu știa prietenul meu dacă ele se fereau de cele de casă, ori acestea le încunjurau. Destul că trăiau singure. Numai în toamna cea dintîi cînd se apropia călătoria gîștelor sălbatice spre miază-zi, prietenul meu le reteză penele din aripi de la cotor, văzîndu-le neliniștite, urcîndu-se pe locuri mai ridicate, privind în văzduh și bătînd de cîteva ori din aripi. Apoi, după ce trecu călătoria gîștelor sălbatice s-au liniștit și ele, dar cu cele de casă tot nu s-au împrietenit.

— Ei, iac'așa, domnule doctor, cine știe de ce nu s-au împrietenit! Poate găinile și gîștele de casă le disprețuiesc pe cele care își lasă libertatea și vin și ele în robia omului, ori poate cele sălbatice se țin neam mai bun!

Pădurarul Nicodim zîmbi înveselit, trase o dușcă de rachiu și își aprinse iar pipa stinsă.

— Iată de ce zic eu, domnule doctor, că sălbăticiunile au trebuit să aibă mare încredere în om înainte de a le ataca.

— Așa este, bade Nicodime. Și azi sînt păsări prin mările înghețate de la miază-noapte pe care omul le poate prinde cu mîna. Încă și fiarele cele sîngeroase se lasă îmblînzite de om. Nu mai vorbesc de urs, dar și leul și tigrul, jaguarul și hiena cît e ea de sălbatică pot și sînt îmblînzite de om.

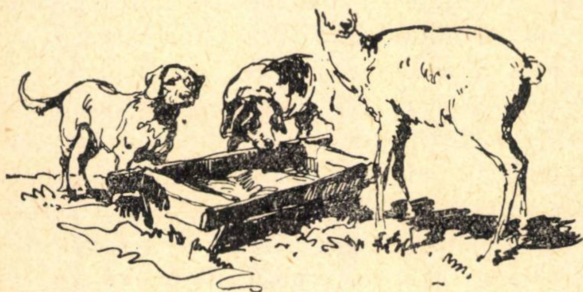
— Ai văzut dumneata?

— Am văzut, bădiță, la așa numitele circuri. Am văzut pe îmblînzitor vîrîndu-și capul în gura deschisă a leului.

— Mare comedie!

— Da, însă îmblînzitorul e mereu cu biciul în mînă. Ele sînt îmblînzite numai de frică, nu din încredere în om. Sînt și ținute mereu în cuști cu gratii de fier. Cred că ele niciodată n-ar putea semăna cu căpriorul sau potîrnichea dumitale, să trăiască slobode pe lîngă casă.

— Vezi bine că nu! Ce trăiește cu carne și cu sînge nu se poate îmblînzi. Vede în om o pradă ca oricare alta, nu un prieten.

RAȚA ÎN COPAC

Pădurarul Nicodim mă duce, pe înserate, la un fel de lac, — mai mult baltă decît lac, — înconjurat de trestiiș des, printre care abia se zăreau, unde și unde, clipiri de apă. Pînă la marginea trestiișului nu putea răzbate privirea.

— Zadarnic am mai ostenit pînă aici, bădiță Nicodime! Nu ne putem apropia de luciul bălții. Dac'am avea o luntre!

— Nu-i nevoie de nici o luntre! Crezi că cu ea am putea răzbate prin trestiiș? Apoi, nu se împușcă rațele pe fața apei.

— Dar unde?

El ridică brațul.

— În zbor, pe sus, cînd se apropie să se coboare în trestiiş unde-şi au cuiburile şi unde dorm noaptea.

— Dacă-i aşa eu îmi pot vedea de drum. Încă n-am împuşcat în aer nici o pasere. Nu mă pricep!

— Vei învăţa şi te vei pricepe şi dumneata, că nimeni nu se naşte învăţat. Acum vei încerca, altădată vei nimeri.

— Şi ce te faci dacă nimereşti una şi cade în trestiiş, sau în baltă? Cum o afli şi cum o scoţi?

— Dumneata, domnule doctor, încă nu ai vînat la raţe?

— Nu!

— Nu le caută şi nu le scoate vînătorul, ci cînele.

— Păi Bălan al dumitale e cîne de oi, nu de vînat.

— O să vezi dumneata cum scoate raţa. L-am învăţat!

Odată cu înserarea au început să vîjîie prin văzduh şi pîlcurile de raţe care se coborau spre lac. Puşca bădiţii Nicodim începu să trăznească sec de lîngă mine, trăgeam şi eu, abia avînd răgaz să schimb umplutura, atîtea pîlcuri treceau peste capetele noastre. Cînele sărise de mult în trestiiş, şi din cînd în cînd se ivea înotînd cu cîte-o raţă în gură.

Mirosea a pulbere arsă, fumul se împînzea deasupra trestiişului şi o vreme n-am mai ştiut pe ce lume sînt, trăgînd mereu cu arma.

Cînele ne aduse patru raţe şi doi răţoi mari şi grei.

— Ai văzut cum se-nvaţă vînătorul să nimerească paserea în zbor?

— Ei, parcă am nimerit ceva! Dumneata le-ai împuşcat. Am tras şi eu aşa!

— Ba ai tras foarte bine! Două rațe au căzut din focul dumitale. Nu glumesc, am văzut cu ochii mei.
Pădurarul și-a mîngîiat cînele, a cîntărit în mînă rațele pe rînd, și, foarte mulțumit, și-a aprins pipa, părînd a cădea pe gînduri.
Într-un tîrziu, întinse brațul spre un stejar voinic, bogat în crengi strîmbe, și-mi zise:
— Vezi dumneata stejarul acela?
— Da!
— Și cuiburile din el?
— Gătejele acele adunate roată între crengi?
— Da. Sînt cuiburi părăsite de ciori. În toată primăvara se dă o luptă cumplită între ciori pentru cuiburi. Se bat cu perechea, pînă se face fiecare stăpînă pe cîte-un cuib. Într-asta nu-i nimic de mirat, că așa e legea lor să se ciorăe și de la mîncare și de la cuiburi. Mirarea e că într-o primăvară pe unul din cuiburi a pus stăpînire o pereche de rațe sălbatice. Nu știu cum, peste iarnă, se pustiiseră ciorile din partea locului. Fusese ger mare și îndelungat și pesemne ciorile și-au aflat adăpost mai bun în altă parte.
— Rațe sălbatice în cuib în stejar?
— Da, la o înălțime de vreo cinci metri.
— Știu că ele își fac cuibul în păpuriș.
— Știam și eu, și de aceea mare mi-a fost mirarea cînd le-am văzut în cuibul din stejar. Trecînd vreo cîteva zile și văzînd că o rață era mereu în cuib, mi-am adus feciorașul să se urce să vadă nu cumva rața ouase în cuibul din stejar.
La apropierea noastră a zburat și băiatul s-a urcat repede în stejar.

— Tată! strigă el vesel și aprins. A ouat. Sînt ouă aici!

— Cîte?

După un răstimp îmi răspunse.

— Șase! Și-s calde încă.

— Lasă-le în cuib și te coboară repede. Se vede că rața a început să clocească.

Ce comedie! mă gîndeam eu, să-și pună cuibul în copac și să clocească acolo! Cum vor coborî puișorii din copac? Îi va lua rața în cioc și-i va duce în trestiiș? Vor rămînea în cuib pînă vor putea zbura? N-am văzut niciodată rațe sălbatice să ducă puilor de mîncare. Cît ce-au ieșit din ou pleacă cu ei pe apă și le-arată cum să-și găsească hrana.

Abia ne-am depărtat de stejar și rața a zburat la cuib.

Voiam să știu cum se vor coborî puii din stejar și am trimis în fiecare zi pe copil să vadă dacă mai clocește rața. Peste vreo zece zile, băiatul veni alergînd, spunîndu-mi că sub stejar sînt coji de ouă și se aude un fel de piuit și în cuib. Acuma-i acum; mi-am zis eu și m-am dus să păzesc singur. Rața nu era la cuib. Aștept eu în ascunziș cîteva ceasuri, și numai ce aud jos în trestiiș: „mac-mac, mac-mac". Și tot așa. Și iată numai că la marginea cuibului se ivește un puișor numai fulgi... se lasă jos! Credeam că a și dat ortu popii: să cadă de la vreo cinci metri înălțime!

Rața continua fără încetare măcăitul ei, și numai că-l văd pe pui că se deșteaptă și pornește în direcția măcăitului. Apoi se ivi la marginea cuibului al doilea pui și făcu același drum, al treilea și pînă la al șase-

lea! Fiecare rămînea ca amorțit o vreme după căzătură, apoi învia și măcina din piciorușe în direcția de unde se auzea mereu: „mac-mac, mac-mac", pînă se scurseră cu toții în stufăriș.

Rața mai chemă un răstimp, dar văzînd că nu mai vine nici un pui, tăcu și porni cu ei pe baltă. În curînd i-am putut vedea, cum își afundau micile ciocuri galbene în apă, în jurul raței.

Mă întrebam cum de n-au murit cînd s-au lăsat din cuib de la așa înălțime? Și cine i-a învățat să se coboare în felul acesta? Doar rața e pasere de baltă, nu de copac, iar puii din cuiburile din arbori rămîn acolo, hrăniți de părinți pînă pot zbura.

Într-o zi, băiatul îmi aduse un puișor de rață sălbatică pe care l-a prins la marginea trestiișului. Era ușor ca un fulg, cum numai fulgi era parcă tot trupșorul lui pe care abia-l puteai desluși. Acum am înțeles cum s-au putut lăsa din copac puii de rață și să nu moară: parcă nu cîntărea mai mult ca o frunză. Nu avea nici puiul acesta mai mult de o zi, două.

— Ai mai văzut și altădată, bădiță Nicodime, cuiburi de rațe sălbatice în arbori?

— Aici, la baltă, nu, căci peste vară s-au întors ciorile fugărite de iarna aspră.

— Și ele nu-s primejdioase pentru puii mici de rațe?

— Nu, că ei se ascund în trestiiș unde nu pot zbura ciorile, iar dacă sînt pe oglinda apei, se corlesc într-o clipită. Totuși, cred că mai prind pe cîte unul. Dar acum e vorba: ce facem noi cu șase rațe, domnule doctor?

— Cum vei hotărî dumneata!

— Ţi-am spus că două au căzut din focul dumitale. Astea le duci de bună seamă. Dacă nu-ţi va fi prea greu, aş avea o rugăminte: să mai duci două pentru popa şi pentru notarul. Pare că la popa mănînci dumneata?

— Da, la popa!

— Preuteasa e meşteră mare la gătitul sălbăticiunilor. Uneori se potriveşte să le duc şi cîte-un ţap. Şi totdeauna mă pofteşte şi pe mine la praznic. Aşa, cam pe furiş, mai împuşcă şi popa cîte-un iepure.

— N-am văzut puşcă la dumnealui!

— Cum să vezi dacă nu are! Popă cu puşcă-n casă, cine-a mai văzut? Da-împrumută Sfinţia sa de la notarul cîteodată... Acum cu trei raţe preuteasa va face un ospăţ straşnic. Mai ales că răţoiul ăsta e tare gras, adause el cîntărind în mînă pe unul din răţoii frumos împodobiţi.

*

* *

În seara aceea tîrzie m-am întors voios în sat. Eram mîndru că nimerisem în zbor două raţe sălbatice. Nu mai mă puteam îndoi după asigurarea ce-mi dase pădurarul. Era un om care nu înţelegea să mintă pentru a te măguli. Mi-a spus în faţă destule din slăbiciunile mele de vînător.

Era cel dintîi vînat aripat cu care mă întorceam de pe cîmp şi mereu pipăiam raţele.

În drum, tîrziu, îmi veni în minte povestea pădurarului cu raţa ce se cuibărise în copac, în cuib părăsit de cioară, şi încercam să pricep cum au ştiut puii să se lase jos din cuib? Dacă din veac raţele ar fi ouat şi ar fi scos pui în cuiburile din arbori, era uşor de înţeles că puii ştiau prin instinct cum să ajungă la baltă!

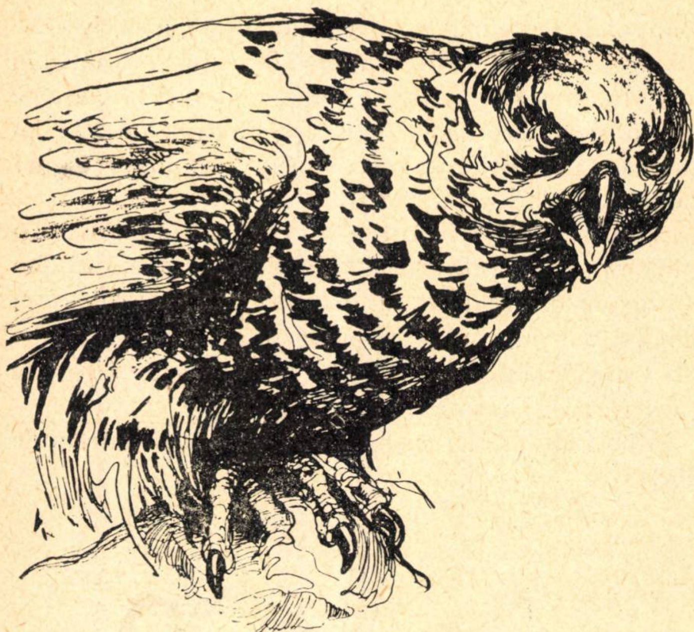
Dar rațele se cuibăresc pe pămînt, în păpuriș, în trestiiș, și puișorii n-au decît să iasă din cuib și să intre în apă. În cazul povestit de pădurar nu putea fi vorba de nici o moștenire de la înaintași, și chiar de nici un instinct. Și totuși, rața știa că au să vină puii ei singuri la baltă, îndată ce va începe să-i cheme.

Se poate ca instinctul să-i fi călăuzit pe pui numai pînă au ajuns la marginea cuibului, și crezînd că dau de apă s-au lăsat peste margine. Așa că coborîrea lor a fost o întîmplare neprevăzută.

Totuși, rața de unde a știut că vor veni singuri la ea dacă-i va chema?

Ehei! Multe lucruri nu le știm noi și ne mirăm de ele!

ÎNDRĂZNEALA ULIULUI

— Nu în zadar e din neamul răpitoarelor, domnule doctor. E îndrăzneț și iute ca săgeata! Cînd îl mai chinuie și foamea e chiar orb în fața primejdiei.

Urmării uliul care, după ce se năpusti zadarnic într-un pîlc de vrăbii, svîcni în văzduh cu păsărelele roi în jurul lui, gălăgioase și bucuroase că au scăpat. Tot mai puține se mai puteau ținea în urma lui, pînă ce îl înghiți văzduhul.

— Îndrăzneț, și fuge de niște vrăbii, zic eu!

— Nu-i place să fie certat, și dumneata n-ai auzit cum s-au pus toate cu gura pe el? L-au sfădit și l-au rușinat, zise bădița Nicodim, pădurarul. Socot că luînd în seamă puținătatea trupului pe lîngă al vulturului, uliul e chiar mai cutezător decît rudenia sa. Iată, să-ți spun o întîmplare.

Pădurarul Nicodim își umplu pipa cu tutun din pachetul adus de mine, o aprinse, și începu:

— Într-o zi de iarnă rămăsese ușa de la tindă deschisă, și din tindă a doua ușe care dă în odaia dinainte. Se apucase nevasta de curățenie mare că se apropia Boboteaza, și în tot anul trimitea popa pe doi cîntăreți cu apă sfințită să ne increștineze și pe noi. Eu eram la vite în grajd. Nevasta scuturase în curte pe zăpadă niște măsărițe și niște puiucuri de la masă și căzură destule sfărîmituri. Într-o clipă se adunară un pîlc de vrăbii, de credeai că le-a vărsat o femeie din șorț. Din ușa grajdului vedeam tot. Și iată, nu trecu un sfert de ceas și un uliu se repezi între ele și le făcu să săgeteze în toate părțile, ca și cînd ai fi izbit cu bîta într-o baltă. Mă miram că uliul dispăruse în aceeași clipă. Nu l-am văzut înălțîndu-se de nicăieri, în nici o parte. Ce s-o fi ales de el?

Las grajdul și vin în casă.

— Tu, muiere, tu n-ai văzut nimic?

Ea presăra nisip proaspăt în tindă.

— N-am văzut dar am auzit!

— Ce-ai auzit?

— Ca și cînd ar fi izbit cineva tare cu o minge în fereastră. Am auzit înainte un fel de vîjîit.

— Și nu te-ai uitat să vezi ce-i?

— Nu, doar vezi cîtă treabă am.

Trec din tindă pe ușa deschisă în odaie: o vrabie se sbătea să iasă prin fereastră, iar pe masă, în fața ferestrei, era uliul, amorțit, nemișcat.

Deschid fereastra și dau drumul vrabiei moartă de frică, și pun mîna pe uliu: era cald. E numai amorțit, mi-am zis eu, și-l pun într-o colivie goală pe care o aveam atîrnată de grindă.

Ce s-a putut întîmpla? Numai asta: Cînd s-a izbit uliul între vrăbii, una a zburat în tindă și de-acolo în odaie cu uliul fulger după ea. Paserea s-a izbit în geam, și după ea și uliul, însă el a venit cu așa de mare avînt, încît nu și-a mai putut domoli zborul și s-a izbit cu atîta putere în fereastră încît a fost săltat înapoi și a căzut pe masă amețit.

Ai mai auzit dumneata să intre uliul în casă, să treacă prin două camere — și nevastă-mea în tindă! — numai să poată înșfăca vrabia? Trebuie că a fost flămînd rău, și înebunit că se împrăștiase pîlcul de vrăbii așa de repede. A pornit după aceea care s-a adăpostit în casă. Credeam că uliul se va trezi acuș, și ieșind în curte i-am împușcat o țarcă și i-am pus-o în colivie.

I-am spus nevestei ce a fost vîjîitul și izbitura pe care le-a auzit. N-a vrut să creadă pînă nu a văzut uliul în colivie.

M-am dus la lucrul meu în grajd să țesăl vitele și cînd am venit iar în casă eram ațîțat să știu dacă s-a trezit uliul și dacă a avut curajul, văzîndu-se închis, să ospăteze din țarcă. Că era flămînd nu putea fi nici o îndoială.

Dar uliul era tot unde l-am pus eu, și pipăindu-l văzui că înțepenise. Izbitura i-a fost de moarte, și

cred că a nimerit în crucea de lemn a ferestrei, altfel ar fi spart sticla.

Ei, vezi dumneata ce răpitoare îndrăzneață e uliul, cît e de mic? Dar sînt și ulii mai mari, pe-aici le mai zicem și hîrîi, pe care îi poți vedea mai ales în vreme ploioasă stînd în vîrful căpițelor de fîn. Ăștia pîndesc la șoareci, dar uneori atacă și iepurele. Odată am văzut o luptă între un iepure și un uliu mai mare.

— Cum îl atacă? Îl pîndește din vîrful căpiței de fîn?

— Nu trebuie să-l pîndească. Pe iepure îl vede de sus și vine săgeată asupra lui. Dar iepurele încă nu se dă bătut cu una cu două. Cînd am văzut eu lupta, iepurele era în fugă, făcea salturi mari. Uliul zbura deasupra lui și din cînd în cînd se năpustea pe el, îl ciocănea și-l bătea cu aripile, iar iepurele scăpa și fugea în țig-țaguri mai departe, cu tîlharul zburînd deasupra lui. De vreo zece ori s-a năpustit asupra lui, l-a ciocănit în cap și l-a bătut cu aripile puternice, și tot de-atîtea ori iepurele a scăpat. Dar se ostenise, săracul, în cele din urmă. Cîmpul era gol, fără nici o tufă, fără un afin sub care să se poată adăposti, și vedeam că fuge tot mai încet, și uliul se coboară tot mai des asupra lui.

În două rînduri, iepurele s-a oprit pînă ce uliul era încă sus și s-a ridicat pe labele dinnapoi. Paserea a făcut un cerc și s-a lăsat în fața iepurelui, la doi pași de el. Și-am văzut că deodată iepurele se repede la uliu și-l bate cu labele dinnainte, așa că tîlharul și-a luat zborul, rotindu-se în cerc larg deasupra lui. Dar cît ce a început iepurele să fugă, uliul continua să-l urmărească. Se vedea că voește să-l obosească de tot. După ce s-a apărat încă odată și uliul a fost silit să-și ia zborul, minunat de curajul iepurelui și avînd pușca la mine, am tras nu în iepure, ci în uliu. Era vrednic de viață bietul urechilă pentru că s-a dovedit cu inimă mare.

— Ei, și totuși noi credem că iepurele e cel mai fricos animal.

— Nu-i așa de fricos, se apără și el, săracul, cum poate! Dar cum să te aperi de dușmanul ce zboară și nu se ostenește în grabă ca tine care alergi pe pămînt? Dacă nu află în cale un tufiș în care să se poată ascunde, dacă nu-i pădurea aproape, pînă la urmă uliul tot va prinde iepurele. Urîte sînt zburătoarele astea care se hrănesc cu carne! Te uiți la ele cum se rotesc și plutesc în văzduh cu aripile întinse, și-ți place cum zboară. Crezi că se scaldă în văzduh, cînd ele pîndesc din înălțimi micile viețuitoare de pe pămînt, să cadă ca fulgerul asupra lor! De cele mai multe ori își ajung prada fără de nici o luptă.

— Lasă, bădiță Nicodime, că sînt și ele paseri folositoare. Cîți șoareci nu stîrpesc, ba chiar și șerpi!

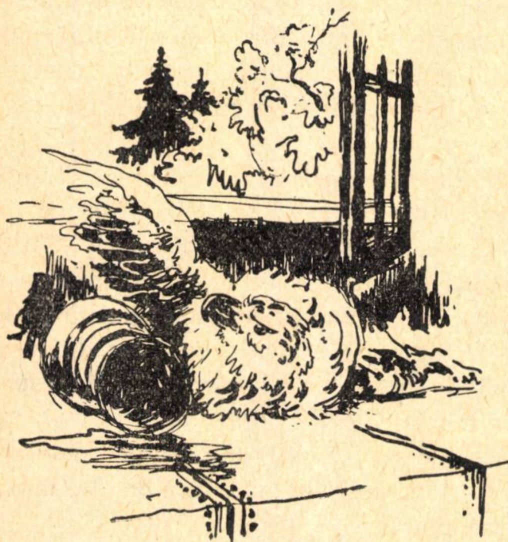
— Dar să lase în pace vietățile nevinovate! Ce au ele cu iepurii? Ce nu lasă în pace vrăbiile și paserile cîntărețe? Nu! Toată vietatea care se hrănește cu carne e o pacoste pe lume. Sînt crude și îndrăznețe! Parcă lupul nu-i așa? Iar bucuria lumii o fac viețuitoarele care se hrănesc cu iarbă, cu frunze, cu semințe și cu mușchi.

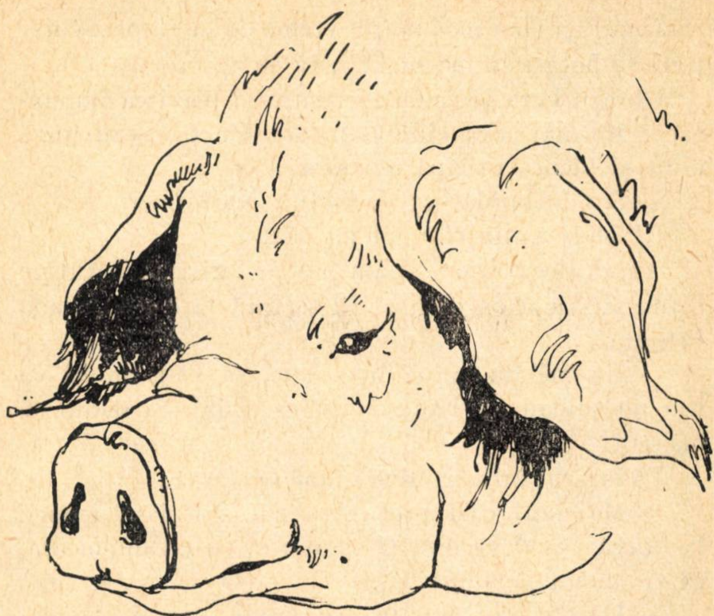
— Așa-s rînduite de legile firii, și ele nu-s vinovate că varsă sînge. Cine le poate schimba firea cu care s-au născut? Apoi, să-mi spui dumneata ce se alege cu atîtea vietăți sălbatice care mor în păduri și pe cîmp? Ar trebui să fie lumea plină de hoiturile lor, că pe ele nu le îngroapă nimeni. Ai văzut dumneata pădurea plină de leșuri? N-ai văzut. Apoi groparii lor sînt animalele și paserile care se hrănesc cu carne! Și cum curăță ele toate hoiturile de pe toată fața pămîntului! Ce s-ar alege de lume fără de ele, fără de „saniteții“ fără plată?

După un răstimp de gîndire, pădurarul zise:

— Ai și dumneata dreptate, domnule doctor. La asta nu m-am gîndit pînă acum!

Și bădița Nicodim căzu iar pe gînduri.

MOŞTENIRI STRĂVECHI

În după amiaza aceea l-am aflat pe pădurarul Nicodim tare cătrănit. Cînd mă zări îşi întoarse capul într-altă parte şi îşi făcu de lucru prin curte. Cine ştie ce necaz va fi avut, poate o ceartă cu nevasta, mi-am zis eu, lăsîndu-mă într-o dungă pe pajiştea verde. Eram ostenit. Pornisem tîrziu de-acasă şi venisem repede. Îmi pipăii în sac sticluţa cu rachiu şi pachetul de tutun. Mă bucurai că cu toată graba nu le-am uitat acasă.

Omul își făcu încă multă vreme de lucru prin curte pînă se hotărî să mă vadă și să se apropie.

Obrazu-i era și acum încruntat și privirea împungace. Mormăi ceva cînd i-am dat bineţe. Şezu lîngă mine și tăcu. Îi scăpă un oftat.

— S-a întîmplat ceva, bădiță Nicodime?

El înclină din cap. Și iar tăcu.

Am dezlegat sacul și am pus pe iarbă pachetul de tutun și sticla cu rachiu. El se uită la ele cu coada ochiului.

— Eu mă duc pînă în poiană să văd nu-mi va ieși un șoldan, că-i otavă tînără acolo. Și dădui să mă scol.

Pădurarul întinse mîna să mă oprească.

— Mai stai că-i prea devreme. Nu iasă iepurii la otavă așa devreme. O să vin și eu cu dumneata, că ți-am tot făgăduit.

— Dar te văd necăjit, ce să-mi mai ai și grija mea?

— Acum mi-a mai trecut, și dacă voi închina odată din sticluța aceea și mi-oi aprinde pipa, îmi va trece de tot.

— Dar ce supărare ai avut, bădiță Nicodime?

El clătină din cap, bău din sticluță și pînă nu slobozi întăiele fumuri nu zise nimic.

— M-am cătrănit rău azi, domnule doctor. Am vrut să mă duc cu căruța pînă în sat și nu am putut înhăma iapa.

— Cum nu ai putut?

— A început să sară, să zvîrle din copite, să se ridice în două picioare și să muște. M-a lovit de cîteva ori cu copita, m-a prins cu gura de clicin și

m-a ridicat în aer. Nu suferea nici o curea pe trup. Noroc c-o adusem din grajd de căpăstru, altfel nu știu ce pățeam. N-am putut-o nici apropia de hulubele căruții.

— E nărăvașă? Am cunoscut și eu cai cu nărav rău.

— Nu-i nărăvașă, domnule doctor. Îi vine așa la un an odată. Altfel o poate înhăma și un copil.

— Păi tot nărav e! Cu calul nărăvaș nu știi niciodată cînd poți pleca la drum.

— E blîndă ca o oaie și la drum nu face niciodată „ponturi"[1]. Numai la înhămat, cum ți-am spus, poate odată la an. Eu cred că atunci se trezește firea cea sălbatică din ea, moștenire de la strămoșii ei cei de demult, pe cînd erau și caii sălbatici.

— Greu de crezut să se mai deștepte firea cea sălbatică în animale îmblînzite de om de mii de ani.

— Nu-i așa de greu cum crezi dumneata. Îți voi spune ce am pățit cu o scroafă. Dar m-am necăjit nu pentru că nu m-am putut duce în sat, ci pentru că, cum eram înfuriat, după ce mi-am legat iapa în grajd, am bătut-o. De asta îmi pare rău și parcă mi s-a înmuiat toată firea. N-am bătut-o încă niciodată.

— Ei, a fost vrednică, nu te mai gîndi la asta.

— Vrednică n-a fost. Ce vină putea să aibă că s-a deșteptat în ea firea cea sălbatică, cînd nu știau caii nici ce-i frîul, nici hamul, nici șaua?

— E mult de-atunci, bădiță Nicodime.

— Mult, dar o sămînță de sălbăticiune tot a mai rămas în animalele de pe lîngă casa omului. Să-ți spun ce am pățit eu cu o scroafă.

---

1. A face ponturi — a sări, a mușca, a face figuri, cum fac caii nărăvași.)n. a.)

Omul după ce spuse ce avea pe inimă, părerea de rău că-şi bătuse iapa, se limpezi la faţă şi privirile împungace se topiră. Mai trase o duşcă de rachiu şi începu.

— Cum vezi dumneata, noi ne avem toată gospodăria aici la pădure. Ţinea şi porci. Nu mai ştiu cîţi ani vor fi de atunci. Unei scroafe de patru ani îi venea sorocul prin iunie să ne mai umple odată ograda de purcei. Avea cîte opt, cîte doisprezece, era o scroafă mare cît o măgăriţă.

Într-o zi s-a făcut nevăzută. N-a venit nici seara, nici dimineaţa, nici ziua următoare. Am început s-o căutăm prin pădure şi eu şi copiii. O chema Borişca. Toată ziua răsuna pădurea de strigătele copiilor... Ţigă-ţigă, Borişca! Ţigă-ţigă! O chemam şi eu, dar în zadar. O săptămînă n-am mai fost buni de nimic, de nici o treabă. Toată ziua prin pădure.

— Nu-i şi nu-i, tu, muiere! mă tînguiam eu cînd veneam pe înoptate acasă.

— Să ne luăm gîndul de la ea. Va fi mîncat-o vreun lup, zicea nevasta. Cum să-ţi ieai gîndul de la ea? Ne umplea curtea de purcei! Cîţi bani făceam vînzîndu-i de vreo trei ani?

Iarba din luncă era de mult de coasă. Nu mai puteam aştepta, începea să cadă. Am luat cosaşi şi ne-am apucat de lucru. Copiii căutau mai departe prin pădure. Într-o zi cel mai mare, Dinu, izbucni răcnind din pădure, fără pălărie, cu părul vîlvoi. Nu se opri pînă la noi. Abia-şi mai trăgea sufletul.

— Tată, am găsit pe Borişca, putu el vorbi într-un tîrziu.

— Nu mai spune! Unde?

— În tăietura cea mare.

— Doar am căutat-o și pe acolo!

— S-a făcut sălbatică, tată. S-a luat după mine și m-a fugărit multă vreme. Nu mă mai cunoaște.

— Are purcei?

— O groază! Nu i-am putut număra.

— Păi pentru aceea te-a fugărit, că are purcei. Așa-s scroafele cu purcei mici, li-e frică să nu-i fure cineva.

— Ba-i sălbatică, tată! Așa clănțăne din colți și face spume la gură. I s-a ridicat toată coama în sus și s-a aruncat după mine. Văleo, tată, ce-am alergat!

Și copilul începu să plîngă, cutremurîndu-se mereu. Părea că numai acum se descărca de spaima ce-a tras-o.

După ce s-a potolit și-a dat seama că nu are pălăria și a început să trîmbițeze iar.

— Lasă-n pustia ei pălăria, că-ți voi cumpăra alta. Mai bine spune: purceii s-au speriat? Au fugit?

— N-au fugit că încă nu pot fugi. Mi s-a părut că nu-s mai mari ca niște mîți vărgați cu dungi negre.

Se opriră și cosașii ceilalți să asculte.

— De cînd s-a pierdut scroafa? întrebă un cosaș mai bătrîn.

— Vor fi zece zile trecute.

— Dacă-i așa trebuie să prinzi purceii pînă nu pot fugi și să-i aduci acasă.

— Nu vă puteți apropia de ei că vă rupe Borișca, zice copilul.

Înțelegeam și eu că trebuie să lucrăm numaidecît. Am trimis pe Dinu să ne aducă un sac și am pornit cu toții călăuziți de copil.

Borişca ne-a simţit de departe, şi a început să grohăe sălbatic, rotindu-se mereu în jurul culcuşului de frunze în care stăteau grămadă purceii cu rîturile vîrîte unul într-altul.

Ne apropiam încet. Ne opream în răstimpuri. O chemam şi eu şi Dinu... Ţigă-ţigă Borişca, ţigă-ţigă! Alteori îmi cunoştea glasul de la un kilometru, acum se învenina cu cît trecea vremea, grohotea grozav şi clănţănea cu spume.

Eram şase bărbaţi cu coasele în mînă. Cînd vreunul se mişca vrînd să se apropie, scroafa se încorda de atac.

— N-am venit cu ce trebuie, măi oameni buni, zise acelaşi cosaş mai bătrîn. Nu cu coase, ci cu nişte furci de fier trebuia să venim. Cu coasele o putem tăia şi ar fi păcat. Daţi-i pace şi vom veni dimineaţă cu ce trebuie.

N-am cutezat nici eu să mă apropii.

— O muşcătură a ei acum e moarte curată, zise acelaşi cosaş. Toată fierea i s-a răscolit.

— Dar dacă mîne nu o mai aflăm aici — zic eu. Cine va mai găsi-o?

— N-avea teamă! Pînă-s purceii de-o zi două nu-şi schimbă culcuşul. Mă cam pricep şi eu la porci. O să venim dis-de-dimineaţă, aşa că poate nici nu vom afla scroafa aici. Va trebui să-şi caute hrană, că aici, pe lîngă culcuş, nu-i nimic de mîncare.

Borişca a rămas grohotind şi bătînd din colţi lîngă purcei. Nu ne-a alungat cum se luase după Dinu. Dar i-am auzit larma ce-o făcea pînă departe.

În zori de zi eram toţi cei şase cosaşi şi cu Dinu lîngă culcuşul purceilor. Erau claie pe grămadă; scroafa

nu era. Am luat sacul și cu doi oameni am grăbit să băgăm purceii înlăuntru. Dar cei din urmă începuseră să guițe subțirel, și numaidecît am auzit un tropot prin pădure.

Cosașii cu furcile de fier în mînă așteptau. Am luat sacul cu purceii în spinare desăgat, înconjurat de oamenii înarmați. Știi cum venea Borișca, domnule doctor? Din povești am mai auzit cum aleargă muma pădurii. Așa venea scroafa într-o larmă de pîrîituri, de uscături rupte.

Ne ajunse îndată și sări la oameni. Dar furcile de fier erau pavăză bună. După ce se înțepă de cîteva ori în bot și începu să sîngereze, ne urmărea de mai departe, grohăind și bătînd din colți. Spume-i cădeau mereu din gură. Cînd începeau să guițe purceii se repezea iar, dar o nouă înțepătură de furcă o oprea. Cu alaiul ăsta am ajuns acasă tîrziu.

Ne ieșiră de departe înainte cîinii lătrînd furioși în jurul nostru. Nu mai știam dacă ne latră pe noi sau pe Borișca.

Aveam o cocină bună de blane tari de stejar și pînă nu am vărsat acolo purceii din sac, oamenii au oprit cu furcile pe Borișca să intre în curte. Apoi s-au ferit din calea ei și ea a năvălit în cocină unde guițau amarnic purceii.Am închis repede ușa după ea.

Scroafa își mirosi purceii, începînd să grohote într-alt fel și după ce le închegă grabnic un culcuș din paie, se izbi pe o lature și purceii începură să sugă. Abea acum i-am putut număra. Erau doisprezece.

— Să mai fi rămas în pădure încă trei-patru zile, nu-i mai prindeai, zise cosașul care se pricepea la porci.

— Ar fi venit ea acasă cînd ar mai fi crescut purceii? întreabă unul din cosași.

— Pînă-i hăul! S-ar fi sălbăticit de tot și s-ar fi înhăitat cu neamurile lor din pădure. În zece zile scroafa a ajuns aproape sălbatică.

Apoi omul se întoarse spre mine și spre nevastă:

— Vreo două săptămîni să nu o sloboziți din cocină. Dați-i acolo de mîncare.

Nici poveste nu era să o putem slobozi! Abia cutezam să-i deschidem ușa să-i împingem înlăuntru

ciubărul cu lături. Zile întregi grohotea și bătea din colți cînd ne apropiam de cocină. Mai avusese purcei de trei ori înainte, dar după două-trei zile putea să-i ducă și un copil de mîncare, fără nici o primejdie. Acum se îmblînzi cu mare greu, după multe zile...

— Și pe urmă a ajuns să fie iar blîndă ca mai înainte? întreb eu.

— Așa părea, dar n-am mai avut încredere în ea. Și după ce a înțărcat purceii am vîndut-o. Am crezut că prea multă sămînță sălbatică a rămas încă în ea. În sat nu mai putea fi primejdioasă ca aici, la pădure.

Pădurarul Nicodim se sculă, se duse în casă și veni cu pușca în spate.

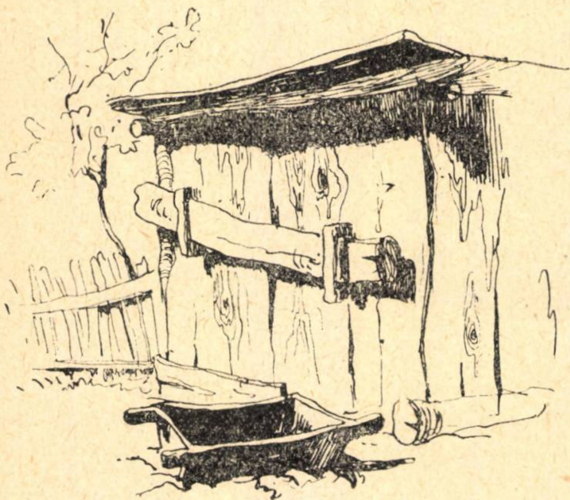
— Acum putem merge către poiană că se înserează. Iată, ai auzit și dumneata pățania cu Borișca. De-aceea cred eu că și în iapa mea s-a deșteptat azi un ochi de jar din firea sa cea sălbatică. Poate așa se întîmplă cu toți caii cărora le zicem nărăvași.

— Mai știi! Poate să fie și așa.

— Altfel cum s-ar întîmpla uneori că cutare taur blînd și bleg să-i poată porunci și un copil de zece ani, se înfurie deodată și spintecă pe îngrijitorul lui obicinuit?

N-am mai răspuns. Am ajuns la poiană și pădurarul mi-a arătat unde să stau la pîndă.

Am avut noroc. Am împușcat un șoldan gras. Dar a avut și Nicodim, el a împușcat o vulpe care purta sîmbetele iepurelui.

IEPURAŞUL

Pădurarul Nicodim era vesel. Începu să-mi povestească despre un pui de iepure. Îl găsise băiatul cel mai mare, Dinu, la plevila holdei de grîu. Aşa zgulit cum era, cu grumazul tras între umeri, era abia cît pumnul. Abia putea ţupăi, — nimica toată. Îl ridică din culcuş, şi-i apropie blăniţa moale de obraz. „Ptii, drace, cum m-a zgîriat", strigă copilul ducîndu-şi mîna la obraz. Am rîs cu toţii. A pus puiul în trăistuţa lui, a legat-o la gură şi a atîrnat-o de-o loitră la car, după ce l-a netezit multă vreme.

— Acum să vezi să prinzi şi iepuroica, Dinule, zise mamă-sa. Cine-i va da să sugă?

— Dă-i drumul, băiete, îl îndeamnă unul dintre plivitori. E prea crud, ce vreai să faci cu el? Va muri de foame.

Dinu clătină din cap. N-avea de gînd să-l sloboadă. Tot mereu se ridica din holdă, se apropia de traistă, o dezlega și se uita la iepuraș. Se înapoia cu fața aprinsă de plăcere.

— Încîlcești holda cu atîtea drumuri. Dă-i pace și vezi-ți de lucru, îi zise mamă-sa.

Copilul răbda cît putea, apoi iar se apropia de car. A ales cîteva fire de iarbă și de trifoi și i le-a pus în traistă.

— Încă nu poate mînca iarbă, zise cineva dintre lucrători, dă-i lapte, Dinule!

Dar lapte nu era.

Seara, acasă, băiatul cel mai mic, Onu, muri și învie de bucurie cînd îi arătă Dinu ce are în traistă, scoțîndu-l cu mare grijă și punîndu-l pe-un petec de țolică. Puiul stătu o vreme nemișcat, apoi începu să-și miște nările, ca niște vietăți deosebite. Adulmeca în toate părțile pufnind, și începînd să i se ridice urechile. Copiii se uitau la el încîntați, scoțînd uneori țipete de mirare.

Dinu căută în trăistucă: iarba era acolo, vestejită.

— N-a mîncat iarba, zise el dezamăgit.

— Da' iepurii mănîncă iarbă? întrebă Onu.

— Vezi bine. Pășunează ca oile, dar cînd sînt mai mari. Acum i-ar trebui lapte.

— Păi să-i aducem lapte, zise Onu și se duse îndată în tindă și veni cu un blidișel cu lapte.

I-l puseră înainte, dar iepurașul nu-i avu grija.

— Haida să-i muiem botul, zise Dinu. Las'pe mine, să nu te zgîrie. Pe mine m-a zgîriat cînd l-am prins.

Cîțiva picuruși de lapte rămaseră pe mustăcioarele puiului, și botul i se albi, dar nu se întîmplă

nimic. Nu-și linse nările, nu dădu nici un semn că ar vrea să mănînce. De la o vreme copiii își întoarseră ochii către mine. Mă așezasem la masă pentru cină.

— Haideți și voi la masă, le-am zis eu. Iepurașul puneți-l în traistă și legați-o bine să nu ajungă pisica la el.

— Da' pisica-l mănîncă? întrebă cel mic.

— Oho! Cum să nu-l mănînce! Așa cărniță fragedă!

— Și cățeaua?

— Și ea.

— Da' cînele nu poate prinde iepurele!

— Pe ăsta îl poate că-i mic.

Băgară iepurașul în traistă, o legară și veniră supărați la masă. Mîncară mai nimic.

— La noapte va muri de foame, zise Dinu, sculîndu-se de la masă.

— Nu moare el pînă mîne. Dimineață îl duci și-l pui în holdă. Îl va afla mamă-sa, dacă nu m-ai ascultat să o prinzi și pe ea, zise femeea.

Dinu începu să plîngă și în curînd îl urmă și Onu. Se culcară tare supărați,cu iepurașul în trăistucă, pe un scaun lîngă pat.

Dimineața ce m-am gîndit eu? Îmi părea rău să se risipească bucuria copiilor. Cățeaua noastră, Floca, rămăsese numai cu un cățel. Pînă n-am aflat eu nimic, nevastă-mea le făcu de petrecanie la ceilalți. Nici copiii nu aflară, căci nevasta îi trimise în bulboană la cîteva ceasuri după naștere. Și mi se jura că n-a fost decît cățelul acela ce nu răzbea să sugă atîta lapte. Floca era voinică și grasă.

Dimineața iau eu iepurașul și mă apropiu de cățea cînd sugea cățelul ei. Îngenunchez, și pun iepurașul la o țîță. Începu îndată să sugă. Floca îl mirosi întîi,

mîrîind, apoi se linişti. După ce s-a săturat iepurașul, l-am dus cu grije la botul căţelii. Ea a mîrîit întîi, apoi l-a mirosit iar și spre mirarea mea văd că începe să-l lingă pe bot și pe cap tot mirosindu-l.

În două trei zile se obicinuise cu iepurașul și căţelul, și acum îl puteam lăsa fără grije singur cu Floca și cu puiul ei pînă sugea. Îmi părea că-i mai flămînd decît căţelul.

Cînd au văzut copiii cum suge iepurașul n-au mai putut de bucurie. Băteau în palme și chiuiau.

Aveam o colivie goală. Peste zi copiii ţineau în ea iepurașul, de groaza pisicii. Nu-l scoteau decît cînd sugea căţelul să-i ţină tovărășie.

— Asta nu-i ispravă, măi copii, le-am zis eu, să ţineţi iepurașul încuiat.

— Ni-e frică să nu-l prindă pisica, răspunseră ei.

— Vedeţi și împrieteniţi-o și pe pisică cu el!

— Dar cum, tată?

— Cum vă va tăia capul și pe voi.

— Dar ea n-are mîţi și n-are lapte.

— Nu, dar încercaţi să-i apropiaţi. Numai fiţi cu grije să nu-l înhaţe la început, nici să nu o zgîrie el pe ea.

Ce vor fi făcut, ce vor fi dres, după vr-o săptămînă pisica ajunsese prietenă bună cu iepurașul. Îl lingea, îl spăla de cîte ori i-l aduceau copiii. De la o vreme copiii nu-l mai închideau în colivie. Iepurașul, care abia fusese cît un broscoi cînd l-a adus Dinu, începu să crească la repezeală. În curînd n-a mai supt, ci începu să pască prin curte, prin grădină. Nu mai avea nici un dușman în curte. La început găinile și raţele

își lungiră grumazii și se uitară mirate la el cum țopăia prin curte, pe urmă se obicinuiră.

Copiii îi puseră nume, îi ziceau Muchi. Îi aduceau iarbă proaspătă, mai tîrziu frunze de sfeclă și de varză, și-i puneau peste noapte în colivie. Iepurașul venea în casă de mai multe ori peste zi, iar seara totdeauna. Mînca și ce-i puneau copiii în colivie, dar tot mai bucuros păștea. Cățelușul se ținea adeseori pe urmele lui, și uneori se jucau îmbrîncindu-se prin iarbă. Pisica și Floca îl mai lingeau și acum uneori.

Copiii îl puteau prinde cînd voiau, și se minunau mereu cum își mișcă nările.

Într-o zi i-am aflat în ceartă mare. Nu se puteau înțelege dacă va fi bună de mîncare carnea iepurelui după ce s-a hrănit cu lapte de la Floca.

— Nu mai are carne curată, zicea Dinu. Ce vrei? A supt lapte de cîne!

— Păi nu-i tot lapte? se oțerea Onu.

— Nu!

— Ba-i tot lapte!

— Ce? Doar nu v-ați gîndit să-l tăiem să facem tocană! intru eu în vorbă.

— Nu! Cum se poate? Dar ne întrebăm noi dacă a mai rămas el animal curat după ce a supt la Floca.

— Nu vă bateți capul cu asta, ci mai bine uitați-vă după el cînd paște prin grădină. Poate să-l înhațe vr-un cîne străin sau vr-o pisică din vecini.

Au tresărit amîndoi: la asta nu s-au gîndit. Era prin septemvrie. Onu și alergă în grădină la varză unde păștea iepurașul mai de multe ori. Dar nu-l aflară nici după ce se duse și Dinu să-l caute. Într-un tîrziu îi aud plîngînd pe amîndoi.

Am intrat și eu în grădină să caut. Am chemat și pe Floca să-l caute.

Nu era.

Dar nici urmă, nici semn să-l fi mîncat cineva aici, cîne sau pisică.

Într-un tîrziu auzim cățeaua lătrînd ca la vînat, în fundul grădinii, lîngă gard. Ajunși și noi trei acolo, văzurăm că Floca își vîrîse capul printr-o gaură a gardului și acolo lătra.

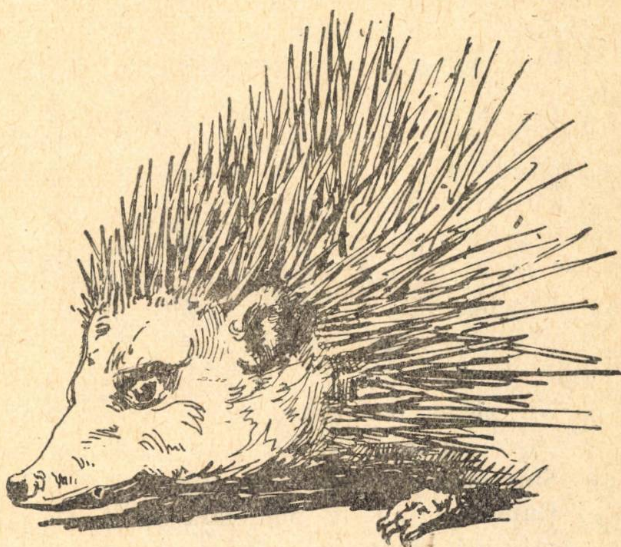
— Nu mai plîngeți, măi copii, că nimeni n-a mîncat iepurașul.

Ei mă priviră întrebători, cu lacrimile în ochi.

— A ieșit prin spărtura asta și s-a dus la neamurile lui în pădure. Acum e iepure mare și i-a fost dor de ai lui. Floca i-a luat bine urma și i-a adus-o pînă aici. Păcat că nu i-ați legat la grumaz un fir roșu de lînă. Poate vă mai întîlneați cu el în pădure sau pe cîmp. Și n-ar fi mirare să mai vină și la noi în grădină la varză. Dar, dacă n-are semn, de unde să știți că-i al vostru sau alt iepure?

Ei rămaseră plouați, ca și cînd nu le-ar părea rău că a fugit iepurele, ci pentru că nu s-au gîndit să-i pună un semn.

ARICIUL

Cînd am ajuns la casa pădurarului începu să ploaie. Să fi știut, n-aș fi plecat de-acasă. Dar era soare și norii alburii ce mai pluteau în văzduh erau mai mult neguri înălțate după ploaia mare din ziua trecută. Așa se pare însă că e primăvara în luna mai: nici nu știi de unde se stîrnește și ropăie cîte-o ploiță.

Am intrat în curte și am trecut subt șopron, unde pădurarul lucra la niște greble. Le punea colți noui prin știrbături. Știa face și greblă nouă. Avea sfredele, cuțitoaie și alte scule trebuincioase.

— Iată pe ce vreme am nimerit, bădiță Nicodime, zic eu, șezînd pe un butuc.

— Bună vreme, domnule doctor. Așa-i vorba din bătrîni: plouă în mai, se face mălai.

— Dar nu-s prea multe ploi?

— Nu! Las'să se adape pămîntul, că pe urmă vin căldurile.

Începurăm să vorbim de una, de alta. Îi spuneam veştile mai nouă din sat. Murise omul cel mai bătrîn, de nouăzeci de ani, unul Dumitru Linii. La înmormîntare popa îi ţinu o cazanie lungă cît o zi de post. Spunea că oamenii de azi nu mai trăiesc atîta, că s-au făcut mai răi.

— Nu s-a scăpat vreodată să-i zică mortului ariciul?

— Nu, zic eu, dar pentru ce?

— Aşa-i spunea lui Dumitru Linii tot satul.

— Sînt buni oamenii să dea porecle!

— Buni, dar nu le pun fără temei. De pildă, Dumitru ăsta! Dumneata nu ai de unde şti, că eşti venit de curînd la noi. De cînd l-am pomenit nu l-am văzut decît cu obrajii plini de ţepe pînă la nas şi pînă sub ochi. Mai au oamenii cotnare de barbă, că se bărbieresc destul de rar. Dar ce se vedea pe obrajii şi în barba lui Dumitru nu mai erau cotnare, ci curat ţepi de arici. Cînd era mai tînăr mai glumea, prindea pe vreo femeie şi îşi apropia obrazul de al ei. Ţipau şi chiuiau femeile şi-l înconjurau de departe. Erau ţepi mari şi tari ca nişte vîrfuri de sulă. Zadarnic se rădea! Cînd isprăvea un obraz şi ducea briciul la al doilea, cel bărbierit şi începea să înţepe. Barba o lăsa pe urmă. Aşa barbă tare nu mai era în sat. Se ştirbea briciul în ea. Nu i-au pus oamenii bine porecla: ariciul?

— Bine potrivit, nu zic.

— Dar mai era ceva pentru care i se potrivea

numele. Omul ăsta pînă după șaptezeci de ani nu putea auzi un cîntec de joc, fie și numai din fluier, să nu înceapă a tropăi din picioare, oriunde s-ar fi aflat, la orice lucru. Nu mă vei crede, domnule doctor, dar odată, cînd trecu un păcurar cu turma pe lîngă biserică, într-o duminecă, și zicea din fluier o învîrtită, Dumitru Linii a început să tropăie în biserică. Popa s-a oprit din slujbă și a pus doi oameni să-l scoată afară. Dar nu mai fu nevoie: păcurarul se depărtase și fluierul nu se mai auzea. Omul se liniștise. Pentru meteahna asta îi era și lui silă de el însuși. Dar nu s-a putut vindeca pînă ce l-au copleșit bătrînețele.

Ascultai minunîndu-mă de așa slăbiciune și am tăcut o vreme. Apoi am zis:

— Nu înțeleg cum spui dumneata că și scrînteala asta a omului a făcut să i se potrivească porecla de ariciul.

— Dumneata nu știi?

— Ce să știu?

— Că ariciul încă trebuie săjoace îndată ce izbești cu rînduială, pe măsură, două bucăți de fier laolaltă! Îl porți după tine toată curtea bătînd ca-ntr-o toacă de fier.

— Ei, nu mai spune, mă mirai eu.

— Cum, dumneata nu cunoști ariciul?

— Am văzut și eu odată unul, așa, în treacăt. Era făcut ghem și-l lătrau niște cîini.

Pădurarul isprăvi de pus colții care lipseau la o greblă și luă alta și mai știrbă.

— Pe arici nu-l prea vede omul că umblă mai mult după ce se înoptează. E o viețuitoare folositoare,

se nutrește cu gîngănii și cu șoareci și stîrpește șobolanii cînd se încuibă prin pivniță. Prinde și mănîncă chiar șerpi și se spune că și pe viperă o dă gata. De-aceea se mai spune că e cu noroc casa pe lîngă care trăiește ariciul.

Începu să cioplească dinți noi pentru greblă.

— Eu nu știu ce să zic: îi place muzica cum îi plăcea lui Dumitru Linii, ori sunetul ei îl neliniștește? Tot mai mult cred că-i place. Pentru că iată ce s-a întîmplat aici în curte, cu mult înainte, pe vremea cînd îmi erau copiii mici.

Într-o seară, încă nu se întunecase de tot, auzim noi cum bat cînii în curte, ca la om. Mă uit pe fereastră. Nu se vedea nimeni. Dar cînii, lătrau mereu și nu se mișcau dintr-un loc.

— Ce să fie? mă întrebă nevasta.

— Știu eu, poate să latre la un arici. Am mai văzut cîteodată arici prin curte și prin grădină.

— Du-te și alungă cîinii să nu-l sperie, zise femeea. Știa și ea că ariciul aduce noroc la casă.

Am ieșit în curte cu copiii după mine. Ei încă nu văzuseră arici. Ajungem lîngă gard unde lătrau cînii și văzui că am avut dreptate. Era un arici. Cînii cînd ne simțiră lîngă ei se înverșunară în lătrat și o cățea mai rea se tot apropia să-l muște. Bietul dobitoc se făcuse ghem și nu mișca, ca și cînd ar fi fost mort.

— Unde-i ariciul, tată? mă întrebară copiii.

— Nu-l vedeți?

— Ghemul ăsta cu spini? întrebă cel mai mare.

— Chiar el!

Copiii mă priviră zîmbind. Nu credeau. Am alungat

cînii din curte, am închis portița, și am venit lîngă ei. În vremea cît au rămas singuri au încercat să rostogolească ghemul plin de spini, dar n-au putut. I-au pipăit cu grije spinii și s-au înțepat.

— Păi n-are picioare, n-are gură, n-are cap! se miră cel mai mic.

— Are de toate, măi Onule, dar nu se văd. Așteptați aici lîngă el pînă va începe să umble, și veți vedea. Dar să nu mai dați cu piciorul în el, pentru că atunci nu-și desface ghemul și nu se mișcă.

Mi-am și uitat de ei cu treburile mele, cînd într-un tîrziu îi văd că intră supărați în casă.

— Nu mișcă de loc. Poate că-i mort, zice Dinu.

— S-a înfricat de cîni! Ați vrea să-l vedeți cum umblă. Încă nu s-a întunecat de tot. Veniți cu mine.

Am luat din tindă două bucăți de fier și ne-am apropiat de arici. Era tot ghem.

— Stați că-l fac eu să umble, zic, și încep să izbesc cele două fiare unul de altul, regulat și pe aceeași măsură. Nu peste mult ghemul începu să se miște și să vină către punctul de unde venea sunetul. Copiii erau numai ochi.

— E un purceluș, tată, strigă cel mai mic. Are rît de purcel și picioare scurte.

— Pe burtă parcă e alb, dar nu are spini.

Eu izbeam mereu cele două fiare și ariciul veni pînă la picioarele mele și acolo începu să se miște după cum răsuna fierul.

— Joacă, tată, strigă însuflețit cel mai mic. Uite-l cum joacă!

Tot bătînd din fiare, pornii spre casă cu ariciul și copiii după mine.

— Ei, acum l-ați văzut destul? Veniți în casă să-l lăsăm și pe el să-și caute cina.

Cît ce s-a făcut liniște, ariciul n-a mai mișcat. Intrarăm în casă, mîncarăm, apoi copiii se furișară afară. Ariciul nu mai era nicăieri. Veniseră și cînii în curte și nu-l mai simțiră nici ei.

De obicei vezi un arici azi, apoi nu mai dai de el cu lunile, ori chiar cu anii. Nu știu ce a fost cu ariciul ăsta pentru că de două-trei ori pe săptămînă îl aflau copiii în curte sau în grădină. Mă gîndeam că trebuie să-și aibă pe undeva pe aproape culcușul cu pui mici. Se obicinuiseră și cînii cu el și nu-l mai lătrau. Dar copiii, cît ce-l vedeau se apropiau de el și băteau cele două fiare cum m-au văzut pe mine. Și de fiecare dată ariciul se desfăcea din ghem și pornea după sunet, mișcîndu-se ca într-un joc potolit. Îl purtau copiii așa toată curtea pînă ieșea nevasta să le strige:

— Fie-vă de-ajuns pentru azi și lăsați-l săracul să-și caute hrana.

M-am gîndit că poate-i plăcea sunetul regulat al fiarelor și de-aceea venea mereu. Ori poate, cum am spus, își avea culcușul cu pui mici prin apropiere. Chiar pe vremea aceea se prășise o șoricărie ca aceea prin pivnița noastră, și în cîteva săptămîni n-a mai rămas nici unul de sămînță. Dacă nu-i plăcea sunetul scos regulat, poate că nu-l putea suferi și de aceea se desfăcea din ghem. Dumneata ce crezi?

— Știu eu! Poate că-i plăcea muzica! Dar cred că tot mai mult îi plăceau șoarecii din pivnița dumitale.

Ploaia se opri, și cum începu să se însăreze îmi

făcui calea întoarsă către sat. Se făcuse lunecuș pe potecă, și mergeam în silă. Dar nu-mi părea rău. Pitpalacii cîntau în grîne, și cristeii țîrîiau în ierburile înalte. Deodată mă gîndii cum va fi tropăit Dumitru Linii în biserică și am început să rîd, uitîndu-mi de lunecuș.

PISICA SĂLBATICĂ

În seara aceea am venit ostenit din pădure. Am umblat toată după amiaza zadarnic: nu am întîlnit nimic de vînat.

L-am aflat pe pădurarul Nicodim pe lavița de la portiță: punea niște poloage la o pereche de opinci de-ale lui Dinu. Se găuriseră în călcîie.

— Nu mai găsești talpă ca mai de mult, domnule doctor! E toată arsă și cît ce umbli prin ploaie cu opincile, parcă putrezesc. Am băgat eu de seamă că nu se mai fac multe lucruri din tîrg bune ca înainte vreme. Meșterii nu-și mai dau răgaz să lucreze pe îndelete, cu temei. Se grăbesc să facă tot mai mult. Sînt tot mai lacomi, să cîștige marea cu sarea. Nu le mai laudă nimeni marfa ca odinioară.

— De, toată lumea-i pusă pe cîștig grabnic, zic eu. Oamenii nu se mai mulțumesc cu puțin.

— Nici cu mult! Lăcomia, pornită odată nu mai are oprire... Da' n-ai aflat nimic vrednic să slobozi un glonț?

— N-am aflat, bădiță Nicodime.

— Ai trecut prin Poiana Țapului, cum ți-am spus? Te-ai uitat bine în stejarul cel mare de la margine? Te-ai apropiat cu grije de el?

— Am urmat strîns sfatul dumitale.

— Și nu ai văzut nimic?

— Nimic, zic eu, și am simțit îndată o mustrare de cuget ca un ghimpe. Văzusem într-adevăr fulgerînd ceva sus printre crengile stejarului. Dar parcă nu voiam să-mi mărturisesc nici mie că poate a fost mîța cea sălbatică de care-mi vorbise pădurarul. Așa de tare îmi părea rău că nu m-am apropiat mai cu grije de stejar, încît încercai să mă încredințez pe mine însumi venind prin pădure că nu am văzut nimic, că numai mi s-a părut.

— N-ai avut noroc, zise pădurarul, căci de obicei după amiezile mîța vine în stejarul acela. Pîndește la șoarecii cari iasă din găurile lor prin poiană, iar din scorburile stejarului așteaptă păsările cari vin la culcare în frunzișul lui.

— Mi-ar fi plăcut să o văd!

— Ai și fi avut ce să vezi, că-i tare frumoasă. Mie nu mi-a venit niciodată gîndul să ridic arma asupra ei, deși în cîteva rînduri mi-ar fi fost ușor. Nu înțeleg să ucid o vietate atît de frumoasă.

— Dar blana? îl întreb eu.

— Blana! Aş vrea să văd dacă dumneata ai avea curajul să o împuşti pentru blană, dacă ai putea-o vedea odată în stejar, să ai vreme să o priveşti cu de-amănuntul. E mai frumoasă ca orice sălbăticiune de pe la noi, unde nu sînt nici rîşi, nici jderi. Veveriţa, nevăstuica, dihorul se pot ascunde în faţa ei. Îmi vine să cred că-i adevărat ce-mi spunea odată proprietarul conacului de care ţi-am mai vorbit.

— Ce ţi-a spus?

— Că mîţa e neam cu leul şi cu tigrul.

— E chiar rudenie cu ei, bădiţă Nicodime. Aşa scrie şi la carte, că-s dintr-un neam. Şi se aseamănă cu ei în toate mişcările, în felul cum vînează, cum sare.

Pădurarul isprăvise de petecit opincile lui Dinu şi le puse jos lîngă laviţă, dimpreună cu sculele cu cari a lucrat.

— Cum vînează? Cum sare? Păi, să-ţi povestesc eu, domnule doctor, ce am văzut într-o înserare în poiana aceea.

Bădiţa Nicodim îşi aprinse luleaua şi după ce pufăi de cîteva ori, începu:

— Era pe la începutul lui septembrie şi în poiană crescuse trifoiul tînăr, des şi gras. E singura poiană în toată pădurea în care creşte trifoiul; în celelalte creştea mai mult un fel de iarbă căreia îi spunem pe la noi potroacă. Nu o prea mănîncă nici vitele, nici oile. Era mirare cum se prăsi trifoiul în poiana asta. Eu ieşisem cu puşca să prind vreun şoldan şi mă cuibării într-un tufiş destul de departe de stejarul în care se arăta uneori mîţa cea sălbatică.

Aştept multă vreme pînă ce aud prin pădure: ţop-ţop; ţop-ţop! Apoi iar linişte şi iar ţop-ţop!

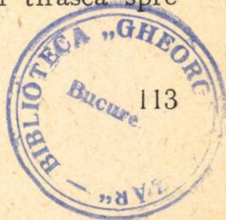
Mi-am pregătit pușca pentru tras, știam că îndată se va arăta iepurele. Nici grijă nu aveam la stejarul cel stufos, cînd văd că iepurele iasă în poiană chiar subt el. Stă omușor, înalță capul, ascultă cu urechile lungi, i se mișcă nările ca o altă vietate, și mai țopăie de două trei ori.

Chiar bine ieșise-n lumină de sub crengi și pun arma la ochi. Dar în clipa aceea nu mai văd iepurele, ci un ghem ce se zvîrcolea și se izbea în trifoi, cînd pe o parte, cînd pe alta, cînd vedeam picioare, cînd spinare. Era o încleștare pe viață și pe moarte, care ținu multă vreme. Iepurele era un șoldan bun, tînăr, plin de putere, și pînă ce nu-i putu rupe mîța cea sălbatică grumazul, nu se dădu bătut.

Nu știu: s-a coborît mîța pe creanga cea mai de jos a stejarului și de acolo i-a sărit iepurelui în spate, ori s-a coborît în poiană și s-a apropiat prin iarbă de el. Dar gîndindu-mă că pînă am făcut eu o singură mișcare să-mi ridic arma la ochi, n-a avut vreme să se coboare în poiană, tot mai mult cred că sălbăticiunea a sărit de pe creanga stejarului drept în spinarea iepurelui. A trebuit să facă o săritură de vreo șapte-opt metri, cum am văzut mai tîrziu.

În toiul luptei iepurele a strigat, a chițăit ascuțit de cîteva ori. Acum nu mai bătea nici din labe și mîța îi ținea grumazul încleștat pe dedesubt. Își împlîntase colții în beregată și cum stătea gîfîind mi se părea că-i suge sîngele.

Într-un tîrziu își ridică și-și scutură capul rotund, începu să-și lingă botul plin de sînge, apoi prinse iepurele de ceafă și începu să-l tîrască spre tulpina stejarului.

Dar se oprea mereu. Șoldanul se vede că era prea greu pentru puterile ei. În clipa aceea văd că țîșnește din pădure o flacără roșie și se aruncă asupra iepurelui. Se vede că o vulpe auzise țipetele subțiri ale șoldanului și se grăbi la vînat. Poate păzea și ea de undeva de aproape ieșirea iepurelui. Mîța își descleștă gura din ceafa iepurelui și mîrîi fioros către vulpe, stupind-o parcă. Dar vulpea prinse iepurele de-un picior dinapoi și începu să-l tîrască. Atunci mîța dintr-o săritură i se atîrnă de cap, își înfipse colții în botul vulpii și cu toate patru ghiarele picioarelor i se atîrnă de grumazi. Vulpea începu să se scuture, cutremurată de durere. Dar cu cît se scutura, sălbăticiunea își înfigea tot mai tare colții și ghiarele. Nici vorbă să se poată scutura de ea. Dup-o vreme vulpea lăsă iepurele și începu să fugă cu pisica atîrnată de capul și grumazul ei, și se făcu nevăzută în pădure cu mîță cu tot.

Aștept eu, aștept. Se însera tot mai tare. Totuși, după vreo jumătate de ceas, văd mîța că încearcă iar să tîrîie iepurele. Nu putea să-l ducă nici acum.

Atunci ea porni să miaune dulceag și să sfîșie burta șoldanului. Mieuna mereu cu multe întorsături, și din ce în ce mai tare.

Și iată că deodată zăresc trei capete rotunde sure subt stejar. Mîța mai mieună o dată cu un glas cald de chemare și pisoii ei, — mari și ei — se aruncară asupra iepurelui spintecat.

A doua zi m-am abătut pe la poiană să văd ce a mai rămas din bietul iepuraș. Nu mai era decît păr împrăștiat și cîteva oase. De bună seamă n-au putut

să-l mănînce tot, ci vor fi dus bucăți din el și în culcușul lor. Ei, ce zici, domnule doctor, de mîța cea sălbatică? Se vede că-i din vița răpitoarelor celor mai primejdioase. E foarte sălbatică, sprintenă și curajoasă!

— Asta de care spui că vine în stejarul din poiană, crezi că-i tot pisica ce a făcut isprava ce mi-ai povestit?

— Nu pot să știu. Dar nu cred. De atunci sînt ani. Poate să fie o nepoată ori strănepoată a ei, dar nu poate fi decît tot așa de sălbatică. Am mai aflat păr de iepure prin poiană,aproape de stejar.

— Totuși omul a îmblînzit și pisica sălbatică, bădiță Nicodime.

— Ce nu face omul cu mintea și cu răbdarea lui? Totuși pisica e încă departe de blîndețea cînelui! Te zgîrie cînd nici nu gîndești, și nu ține la stăpîn. Ea ține la casa în care s-a născut și unde își știe culcușul. Se gîndește numai la ea. Mie nu-mi plac mîțele, domnule doctor. Sînt ascunse, viclene și nepăsătoare. La o primejdie a stăpînului nu sare cum sare cînele, săracul! Iar cînd se întîmplă să turbeze vreuna spun că-s mai groaznice ca lupul turbat.

— Și totuși nu te înduri să împuști mîța sălbatică.

— Nu, că e prea frumoasă. Și, apoi, în pădure i se potrivește firea ei sălbatică, ea îi ajută să-și agonisească traiul. Acolo nu supără pe nimeni.

— Numai pe bieții șoareci și păsărele și văd că uneori și pe cîte un biet de iepure!

— Apoi într-asta n-avem noi nici un amestec, domnule doctor! Cine pe cine mănîncă după rîndu-

iala firii! Și nici nu-mi place să mă gîndesc la asta. Să ne mulțămim să vedem ce e frumos. Și lumea-i plină de lucruri și ființe frumoase! Nu-i așa?

— Așa este, bădiță Nicodime! Și chiar de aceea, pentru a nu mă întoarce cu mîna goală acasă, te rog să-mi dai cățelușul acela bălan pe care mi l-ai făgăduit. Mănîncă lapte?

— Și mămăligă! E mărișor doar!

Mi-a adus cățelușul gras-pepene, cu blana albă și moale, tivit pe la ochi cu negru.

Se uita nevinovat la noi. I-am mulțumit pădurarului și am pornit cu mica vietate în brațe.

CUPRINS

Dragi cititori.

Vă rugăm să ne comunicați părerea voastră despre această carte, despre desenele și coperta ei.

Adresa noastră este: Editura tineretului *Piața Scînteii nr. 1, raionul I. V. Stalin, București.*